

Seçimler ve Tutulacak Ana Halka (Sy:16)

Politika

SAVAŞSIZ SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

Ocak/Şubat 2024

Yıl: 10

Sayı: 91

MUSTAFA SUPHİ VAKFI MERKEZ YAYIN ORGANI

15 Günlük Gazete Bağış Karşılığı: Maliyeti 10 TL

Yurtdışı: 5 EUR/USD

Mustafa Suphi ve yoldaşlarının yolunu yol bellemek...

Yoldaşlarımızın katledilmelerinin 103. yılı doldu. Dile kolay. Bu yıllar içinde kaç kuşak değişti? Mustafa Suphilerin kuşağının son temsilcileri artık aramızda değil. Ondaki sonraki kuşakları 30'lu, 40'lu, 50'li yılların kuşaklarını da birer birer yitirdik. 60'lı yılların kuşağı, 68'liler de birer birer aramızdan ayrılıyor. 70'li yılların kuşağı, 78'liler de birer birer yaprak dökümüne başladı.

Günümüzde 68'lilerin ve 78'lilerin deney ve birikimlerinden yararlanan ama yenilgi ve gerileme yıllarının muazzam deneyleriyle donanmış 80'liler, 90'lular, 2000'liler ve onun ondalık devamının yıllarının kuşakları sorumluluğu sırtlanmış durumda. Dünya çok değişti. Ne 1920'lerin Ekim Devrimi ışığının doğrudan etkisi altındayız, ne de 70'li yıllardaki devrimci yükselişin atmosferinde...

2000'li yılların kuşakları da eski kuşaklara benzermiyor. Bir yandan 20'lerden gelen geleneği en genel anlamda sürdürüyorlar, diğer yandan ise kendilerinden önceki kuşaklardan çok farklı koşullarda yeşerip çiçek açıyorlar. Eski ile yeniye harmanlayıp birleştirmek bir maharet. Bu zor görev günümüz genç kuşaklarının omuzlarında ağır bir görev. Ama bir o kadar da onurlu...

Diyalektikteki "inkârın inkârı" yasası işliyor. Bu dengeyi kurabilmek için hem eskiler hem de yeniler çok çaba sarf etmek zorunda. İki ana kuşak biri birini dışlamıyor ama çok kolay da uyum sağlayamayabiliyor. Bu uyumu sağlamanın en anlamlı yolu kendimizi 20'li, 30'lu yaşlarda sosyalizm mücadelesinde can veren yoldaşlarımızla özdeşleştirmemizdir. İster 1921'de, ister 1972'de isterse de 80'lerde veya son yıllarda o genç yaşlarda toprağa düşmüş olsunlar...

Mustafa Suphi ve yoldaşlarından devraldığımız kızıl meşaleyi toprağa düşürmemek için elden ele devretmek, kol kola girmek, omuz omuza vermek, tüm kuşakları birleştirecek, bütünleştirecek nirengi noktasıdır. İçinde yaşadığımız çürümüş, barbar, kahrolası düzenden kurtulmanın tek yolu budur. ■

Politika

Mustafa Suphi ve Yoldaşları ile Maria Suphi Trabzon ve Bursa'da Anıldı

Mustafa Suphi Vakfı bu yıl Mustafa Suphi ve yoldaşlarını 28/29 Ocak 1921'de katledilmelerinin 103. Yıl dönümünde anma toplantısını merkezi olarak Trabzon'da yapılırken bir diğer toplantı bölgesel düzeyde Bursa'da düzenlendi.

Bursa Anması

Etkinlikte saygı duruşundan sonra günümüz sosyalist hareketlerinin genel olarak örgüt yapılanması dışından akademik kariyerli veya küçük burjuva aydınların günümüz sınıf mücadelesine ilişkin sunumları üzerinden yön belirlemeye çalıştığı ve bunun sosyalist harekete alışkanlıklarını ve rehabeti taşıdığı tespiti yapıldı. Asıl olanın mücadele içinde teorik ve pratik olarak pişen, sınıfın yetiştirdiği Marksist-Leninist aydınların günümüzde devrimci mücadeleyi gerçek sınıf zemine oturtabileceğidir. Suphi ve Türkiye Komünist Partisi'nin 14 militanı Ekim devriminin ateşleri içinden, ülkelerine dala emperyalist işgale ve halkının sosyal

kurtuluşu için mücadelelerini büyütme ve sonuçlandırma amacıyla ülkelerine dönmüşlerdi. "Bugün ülkemizde; eşit ulusunun özgür, özerk ve demokratik bir topluma, oradan emeğin sömürsünün ortadan kaldırıldığı bir mücadele çizgisiyle, M. Suphilerin yolundan yürüterek gidilebilir" denildi.

Etkinliğin sohbet kısmına geçilmeden önce yarım saati aşkın sunum yapıldı. Sunumda 1800'lerden 3. Enternasyonal'e kadar sınıf mücadelesinin gelişimi, zaaf lar, sapmalar ve Marksizmin bilim olarak ortaya çıkışı, kapitalizmin tekeli ve emperyalist sürece yükselmesiyle Lenin'in sınıfın bilimine ilerletici noktadan katkısı ve bu çizgide Mustafa Suphi ve TKP'nin konumu vurgulandı. Ekim devriminin, Türkiye halklarının bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi içinden doğan Suphilerin çizgisinden en ufak bir sapmanın nelere mal olduğunu; ihanet, likidasyon, teslimiyet sonucu oluşan burjuva ideolojisine

Bursa'da düzenlenen anma etkinliğinde sunum konuşmasından sonra katılımcılar canlı bir sohbet ortamında 3 saate yakın görüşlerini dile getirdiler.

açık örgütlenme ve ideolojik-pratik tutumun sonuçlarını bugün yaşayarak görüyoruz. 15'lerin bu topraklara ektiği tohum her türden gerici saldırılara rağmen yok edilemediği ve günümüz devrimci mücadelesi bu çizgi üzerinden yeniden ayağa kalkacağı belirtildi. Suphi'nin yaşamı, ve katledilmesine kadar mücadele çizgisi, tarihte ve günümüz yanlılarıyla kıyas üzerinden örneklemelerle bugünde yol gösterici olduğu tespitiyle sunum sonlandı. Daha sonra sohbet kısmına geçildi.

Suphi çizgisinden sapma ve teslimiyet sonucu TKP çizgisi, sonuçları, birleşik mücadele ve Kürtlerin özgürlük mücadelesinin ülke ve bölgemizdeki önemi sohbet kısmının konuları oldu. Günümüzün sınıf ve özgürlük mücadelesinin sonuç alıcı bir noktaya yükselmesi isteniyorsa geliştirici noktadan 15'lerin çizgisi yaşatılmalıdır belirlemesiyle, üç saate yakın süren etkinlik sonlandı.

Trabzon Anması

Trabzon'da düzenlenen anmaya Trabzon demokrasi platformu bileşenlerinin

önemli bir bölümünün katılımı gerçekleşti. Trabzon'da sendikal alanda, insan hakları mücadelesinde ve devrimci sosyalist mücadele içinde farklı kurumlarda yer alan yönetici ve kadroların katıldığı toplantı Mustafa Suphi Vakfı ve Politika Gazetesi Trabzon temsilcisi Süleyman Hacıbektaşoğlu'nun açılış konuşması ile başladı. Hacıbektaşoğlu, konuşmasından sonra Mustafa Suphi Vakfı YK Başkanı Kemal Atakan'ı konuşmasını yapmak için kürsüye davet etti.

Atakan'ın konuşmasından sonra kültürel performans bölümüne geçildi. Onbeşler ile ilgili Nazım'ın şiirlerinin sergilendiği bölüm, Y. Bağatar'ın Maria Suphi'nin katledilmesi sürecini aktarmasından sonra "Benim adım Maria" şiirinin etkileyici bir şekilde okunması ile son buldu.

Sunumların tamamlanmasından sonra görüş alışveriş bölümüne geçildi. İlgili ve dikkatli katılımcıların hareketli katkıları ve tartışmaları toplantının verimli olarak sonuçlanmasını taçlandırdı. ■

Mustafa Suphi Vakfı Trabzon Temsilcisi Süleyman Hacıbektaşoğlu'nun Trabzon'da 28 Ocak 2024 Tarihinde Düzenlenen Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Anma Toplantısında Yaptığı Açılış Konuşması

Suphileri Katledildikleri Yerde, Trabzon'da Anmak Önemlidir

Hava kurşun gibi ağır
Bağır bağır bağır
Bağırıyorum
Koşun kurşun eritmeğe çağırıyorum
O diyor ki bana
Sen kendi sesinle küll olursun ey
Kerem gibi yana yana
Dert çok
Hemder yok
Yürekerin kulakları sağır
Hava kurşun gibi ağır
Ben diyorum ki ona
Kül olayım Kerem gibi yana yana
Ben yanmasam
Sen yanmasan
Biz yanmasak
Nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa
Hava toprak gibi gebe
Hava kurşun gibi ağır
Bağır bağır bağır bağırıyorum
Koşun kurşun eritmeye çağırıyorum

1921 yılının 28 Ocak'ını 29'una bağlayan gecesini 14 yoldaşı ile birlikte Trabzon'dan Bakü'ye geri gönderilmek için bindirildikleri teknede Kayıklar Kahyası Yahya Kahya tarafından öldürülen, katledilen TKP'nin kurucu kadrolarından Mustafa Suphi ve 14 yoldaşını ve özellikle akıbeti hala belirsizliğini koruyan Mariya yoldaşı anma toplantımıza hoş geldiniz.

Bindikleri tekne de batırılmış ve kimse'nin cansız bedeni bulunamamıştır. Bu olay Türkiye sosyalist mücadele tarihinin ve Türkiye Cumhuriyeti siyasal tarihinin en vahşi cinayetlerinden bir tanesidir. Biz suçluları biliyoruz. Emri verenlerin kimler olduğunu biliyoruz.

Karadeniz'in yetiştirdiği yiğit devrimcilerden olan Mustafa Suphi ve yoldaşı Maksud Kırılı ile birlikte devrim mücadelesinde toprağa düşen, düşürülen yoldaşlarımız;

Başta
Mustafa Suphi
olmak üzere
İsmail Bilen
Zeki Baştumar
Mahir Çayan
Deniz Gezmiş
İbrahim Kaypakkaya
Harun Karadeniz
Cihan Alptekin
Sinan Kukul
Kahraman Ezber
Doç.Dr. Necdet Bulut
Av. Temel Aydınoglu
Cuma Halputoglu
Kadir Boz
Efraim Elvan
Yunus Kukul
Cemil Kurnaz
Erkan Dilaver
Abidin Yılmaz
İhsan Hacımuratoğlu
Hasan Alparslan
İbrahim Güner Ekiz
Mustafa Demiralp
Bayram Bora
Metin İnan
Pol-Der Başkanı Mehmet Gezici
Mete Vural
Zeki Öztürk
Recep Soydaş
Kadir Pirasaoğlu
Orhan Aydın
Fethi Çakır
İsmet Çetinbaş
Hatice Sefer
Köksal aksu
Gürsel Küçükıldız
İsmail Kıran
İhsan Çetintaş

Barış Yıldırım
Ahmet Tiryaki

Ve bu mücadelede emek vermiş şimdi aramızda olmayan Enbiya Kırılı, Tursun Baydar ve Türkiye komünist ve devrimci hareketinden hayatlarını kaybeden tüm devrimcileri saygıyla anıyor 1 dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum.

Suphilerin katledilmesinin 103. yıl dönümünde Mustafa Suphi Vakfının düzenlediği anma toplantısına tekrar hoş geldiniz.

Osmanlıdan beri saray ve devlet oyunlarıyla bir çok muhalif kişi, bilim adamı, devlet adamı, yazar yok edilmiştir.

Türkiye'de muhaliflerin suikastlerle, cinayetlerle susturulması, temizlenmesi bir gelenek halinde devam etmektedir. Suphi ve yoldaşlarının da çok yönlü siyasi tertiplerle katledilmiş oldukları kesindir.

Mahirlerin Kızıldere'de katledilmesi, Denizlerin idam edilmesi, Turan Dursun,

Uğur Mumcu'nun Hrant Dink'in, Tahir Elçi'nin göz göre göre öldürülmeleri bunun somut birer delilidir. Kısaca Cumhuriyetin tarihi onlarca devrimcinin, sosyalistin kanyla kirletilmiştir.

Sovyet hükümeti tarafından güvenilen ve Anadolu'daki komünist hareketin gelecekteki lideri olarak görülen Suphi, partinin aldığı karar doğrultusunda Anadolu'ya geçme ve Türkiye'deki komünist harekete yön verme kararını alır. Bu kapsamda işgale karşı Anadolu'da savaşmak üzere Sovyetler Birliği'nde bulunan esir Türk askerlerden bir Bolşevik Tabur oluşturulur ve Anadolu'daki Kuvay-ı Milliye hareketi komutanlığının emrine verilir. Ancak bu birliğin beraber savaşması mümkün olmayacak ve askerler değişik birliklere dağıtılacaktır. 1921 yılının Ocak ayında BMM'nin çağrılısı olarak Ankara'ya doğru yola çıkan Suphi ve arkadaşlarının Doğu Cephesi Komutanlığı kendilerine koruma vermeyerek, Kars ve Erzurum'da linç girişimlerine uğramalarına ilgisiz kalırlar.

Bu saldırılar sonucu geleceklerinin belirlendiği Trabzon'a doğru yönlendirilir. Trabzon'da çeşitli pazarlıklardan sonra Bakü'ye dönmeleri önerilir. Ve bir gemiye konularak Batum'a doğru yola çıkarılırlar. Sürmene açıklarında arkalarından gelen Kahya Yahya ve adamları tarafından öldürülürler.

Mustafa Suphi ve kavga arkadaşlarını Trabzon'da anmak önemlidir. Onları katledildikleri yerde anmak düşmana inat bu anmayı her yıl geleneksel hale getirmek biz Trabzonlu komünistlerin görevidir.

Sevgili yoldaşlar ben sözü şimdi İstanbul'dan gelen Mustafa Suphi Vakfı kurucularına ve TKP'nin içinde çeşitli görevlerde bulunmuş mücadele yoldaşlarıma bırakacağım. ■

Mustafa Suphi Vakfı YK Başkanı Kemal Atakan'ın

Trabzon'da 28 Ocak 2024 Tarihinde Düzenlenen Mustafa Suphi ve Yoldaşlarını Anma Toplantısında Yaptığı Konuşma

Bu Düzen Değişmelidir!

Değerli arkadaşlar, dostlar, yoldaşlar hoş geldiniz.

Siz katılımcılar, hoş geldiniz.

Ev sahibi yoldaşlarımız, bu toplantının hazırlanması için verdiğiniz emek için teşekkür ederiz.

Ruhi Türkyılmaz Sanat Evi Kolektifinden dostlarımız, bize bu olanağı sunduğunuz ve kapılarımızı açtığınız için teşekkür ederiz.

Trabzon'da Vakfımız adına böyle bir toplantıyı ilk kez düzenliyoruz ve birçoğunuz ile ilk defa karşılaşıyoruz. Onun için konuşmamın başında Mustafa Suphi Vakfı'nı kısaca tanıtmak isterim.

Mustafa Suphi Vakfı faaliyetleri 2014 senesinde bir grup eski TKP'li yoldaş tarafından başlatıldı. Amacımız Vakıf Seneğinde de yazdığı gibi Mustafa Suphi ve yoldaşlarının 1920'li yıllarda geliştirdikleri düşünceleri ve politikaları günümüz Türkiye'sinde yorumlamak ve bundan önümüzdeki dönem mücadeleleri için sonuçlar çıkarmaktır. Bir anlamda politik analiz ve stratejik araştırma çalışması yürütmektir. İkinci bir konu Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmeleri üzerindeki sis perdesini kaldırmaktır. Konuyu TBMM ve kamuoyu gündemine taşımak, nedenlerini, faillerini resmi olarak ortaya çıkarmaktır. Nedense kızgın bir demir gibi olan bu konuyu TBMM gündemine taşımak ve soru önergesi verme cesaretini bugüne kadar hiçbir vekil gösteremedi. Bunu değiştirmek istiyoruz. Üçüncüsü ise, 1990'dan sonra dünya düzeyinde yaşanan değişikliklerin değerlendirilmesi, yorumlanması ve bundan politik sonuçlar çıkarmaktır.

Karadeniz bir dizi yiğit komünist ve devrimciyi bağrından çıkarmıştır. Mustafa Suphi dönemin Trabzon Vilayetine bağlı Görele kazasında dünyaya gelmiştir. Zeki Baştınar (Yakup Demir) yoldaşımız Trabzon Sürmenelidir. İsmail Bilen (Marat)

yoldaşımız Rize Pazarlıdır. Cihan Alptekin yine Rize Pazarlıdır. Mahir Çayan Samsunludur. Harun Karadeniz Giresun Alucralıdır. Ve daha nice toprağa düşmüş Karadenizli yiğitlerimiz... Bugün devlet tarafından bir Kontr-Gerilla laboratuvarı haline getirilmiş olan Trabzon'un, gericiğin kalesi haline getirilen Rize'nin kadri bu değildir ve bu değiştirilebilir.

Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz, Yu-

goslavya, Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya'da komünistler "ulusal kahraman" olarak ilan edilmişlerdir. Sadece Almanya ve Türkiye'de komünistler "vatan haini", "Sovyet ajanı" olarak nitelendirilmişlerdir.

Konumuza dönersek. Mustafa Suphi Sinop Hapishanesinde tutukluken kurultuyor ve Sovyet Rusya'ya geçiyor. Orada I. Dünya Savaşı sırasında esir düşmüş

Türkiyeli askerler arasında örgütleniyor. Bolşevik Partiye üye oluyor. Parti görev veriyor, Kafkasya'da Müslüman Halklar arasında örgütlenme yapıyor. Bolşevik Parti Mustafa Suphi yoldaşı Anadolu'ya dönmeden önce Türkistan'a görevli gönderiyor.

Mustafa Suphi yoldaş, Fransa'nın en nitelikli üniversitesi Sorbon Üniversitesi mezunu. Anadolu, İstanbul, Ege ve Rumlular'deki komünist gruplar ile ilişki kuruyor. İstanbul'da ilişki kurduklarından biri de öğrenci olarak gittiği Almanya'da Spartaküs Hareketi'nde yer almış, Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'ların yoldaşı Ethem Nejat yoldaş.

Ulusal Kurtuluş Savaşı başladığında düzenli ordu yok. Milli Müdafaa Komiteleri, Yeşil Ordu, Müslüman Enternasyonalistler ve Komünist Çeteler (Brigadalar) en ön saflarda savaşa girdiler. Aynı süreçte komünistler İstanbul'da İzmir'de tütün ve liman işçileri, Samsun ve Trabzon'da tütün işçileri, Çukurova Adana'da pamuk işçileri arasında örgütlendiler. Birbirlerinden bağımsız onlarca komünist grup oluştu ve komünist brigadalar. Tümünün gözü Sovyet Rusya'da, yeni bir çağ açan Bolşeviklerde idi. Sovyet Rusya aynı süreçte maddi ve askeri tehcizat yardımı yaptı. Bu silahları takalarla Karadenizliler, Lazlar çektiler. TKP MK üyesi komünist şair Nazım Hikmet, Kuvay-ı Milliye Destanı eserinde şu mısraları üretir;

"... Dümende ve baş atlarında insanlar vardı ki bunlar uzun eğri burunlu ve konuşmayı şehvetle seven insanlardı ki sırtı lacivert hamsilerin ve mısır ekmeğinin zaferi için hiç kimseden hiçbir şey beklemezsin bir şarkı söyler gibi ölebilirler..."

İşte, biz bu insanların ardıllarıyız!

Aslında Türkiye Cumhuriyeti 23 Nisan 1920'de kuruldu. 1921 Anayasası yapıldı. Görece demokratik bir idari yapı vardı. Cumhurbaşkanı ve Başbakan yoktu. Meclis Başkanı devleti temsil ediyor ve Bakanlar Kurulu ile ülkeyi yönetiyordu. Komünist, Kürt, Laz, Çerkes, Boşnak, Arnavut, Rum, Ermeni mebuslar, işçi sınıfı, köylüler ve aşiretler Meclis'te temsil ediliyordu. Komünist Nazım Bey, Mustafa Kemal'in muhalefetine rağmen Dahiliye Nazırı yani İçişleri Bakanı seçilir. Birinci Anayasa "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" der ve içeriği buna göre yazılmıştır. Kamu sektörünün sanayiide ve tarımda geliştirilmesi, tarımda kooperatifleşme, eğitim ve sağlık hizmetlerinin ücretsiz ve devlet güvencesinde olması, Trabzon Vilayet Başkenti olmak üzere Lazistan Sancağı, Kürdistan'ın Muhtariyet yani Özerk olması Anayasa'da tarif edilir.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ateşleri ve Büyük Ekim Devrimi'nin muazzam etkisi altında 10 Eylül 1920'de TKP Bakü'de kurulur. Anadolu'ya geliş ve Ulusal Kurtuluş Savaşı'na katılma kararı alır. Binlerce süvariden oluşan atlı Kızıl Alay oluşturulur. Mustafa Suphi yoldaş ile Mustafa Kemal arasında yazışmalar ve TKP MK üyesi Süleyman Sami'nin kuryeliğinde görüşmeler olur. Mustafa Kemal illegal faaliyet olmasın, gelsinler Meclis'le görüşünler ve çalışsınlar der. Meclis Başkanı Mustafa Kemal'dir. Hazırlıklar tamamlanır, Mustafa Suphi Lenin ve Stalin ile görüşür, 400 süvarilik Kızıl Alay ile yola çıkarlar. Mustafa Kemal bir yandan "gelin" der ama Birinci Meclis Gizli Tutanaklarında 100 yıl sonra açıklandığında ortaya çıktığı gibi "kafaları ezilmeli", "sınır dışı edilmelidir" der. Kazım Karabekir ve Enver Paşa'nın Mustafa Kemal'in talimatları ile yaptıkları organizasyon ile Erzurum ve Trabzon'da provokasyonlar örgütlenir ardından da Katliam! Mustafa Suphi 14 yoldaşı ile 28 Ocak'ı 29 Ocak'a bağlayan gece Karadeniz'in derin sularında haince katledilir.

Onaltıncı kişi orada ölmedi. Mariya Suphi. Mustafa Suphi yoldaşın eşi Mariya yoldaş işkence, cinsel taciz ve tecavüzler sonucunda iki yıl sonra can verdi. Bu organizasyonu Kayıkçılar Kahyası Yahya yaptı. Kayıkçılar Kahyası Yahya Onbeşlerin katlini ve Mariya'nın akıbetini en iyi bilenlerdendi. Tetikçiydi. İleriki yıllarda Mustafa Kemal ile ters düşüp "bildiklerimi anlatırım" deyince öldürdüler.

Aslında Türkiye Cumhuriyeti 23 Nisan 1920'de kuruldu. 1921 Anayasası yapıldı. Görece demokratik bir idari yapı vardı. Cumhurbaşkanı ve Başbakan yoktu. Meclis Başkanı devleti temsil ediyor ve Bakanlar Kurulu ile ülkeyi yönetiyordu. Komünist, Kürt, Laz, Çerkes, Boşnak, Arnavut, Rum, Ermeni mebuslar, işçi sınıfı, köylüler ve aşiretler Meclis'te temsil ediliyordu. Komünist Nazım Bey, Mustafa Kemal'in muhalefetine rağmen Dahiliye Nazırı yani İçişleri Bakanı seçilir. Birinci Anayasa "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" der ve içeriği buna göre yazılmıştır. Kamu sektörünün sanayiide ve tarımda geliştirilmesi, tarımda kooperatifleşme, eğitim ve sağlık hizmetlerinin ücretsiz ve devlet güvencesinde olması, Trabzon Vilayet Başkenti olmak üzere Lazistan Sancağı, Kürdistan'ın Muhtariyet yani Özerk olması Anayasa'da tarif edilir.

TKP'nin 1. Programı "Amele ve Rençber Şuraları Cumhuriyeti" öngörür. Girilen yol TKP açısından uygundur. Birinci Meclis ile ulaşılan aşamayı demokratik

bir devrim olarak görür. Sovyet Rusya ile barış ve dostluk, ve de ekonomik işbirliği gelişir. 1920 ile 1939 arası Türkiye'deki sanayi alanındaki tüm Kamu İktisadi Teşekkülleri Sovyetler Birliği tarafından kurulur.

Kemalistler bu süreci, demokratik devrimi durdururlar. İngilizler ile anlaşılır. 29 Ekim 1923'de tekrar bir Cumhuriyet kurarlar. 1924'de ikinci Anayasa yapılır. Artık Cumhuriyetin ilk kuruluş tarihi 23 Nisan 1920, Mustafa Kemal tarafından çocuklara armağan edilmiş bir bayram nitelemesini alır. "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı". İkinci Anayasa'nın içeriğinde artık "egemenlik kayıtsız şartsız Türk milletindedir" olmuştur. Bugünkü tek milliyet içeren Anayasa oradan gelir. O günden bugüne 100 yıllık Cumhuriyet böyle gelişir.

Bugün incelediğimizde Türkiye bölgesel emperyalist bir devlettir. Senegal, Libya, Kıbrıs, Irak, Suriye, Azerbaycan, Kuveyt ve Kırgızistan'da askeri üsleri vardır. Silah ihraç etmektedir. Komşu ülkelerde toprak işgalleri gerçekleştirmektedir. Diğer yandan ABD, İngiliz ve AB emperyalizmine endeksli siyasal ve ekonomik yapı 100 yıllık cumhuriyetin fiili işgal altındaki niteliğinin ve bağımlılığının tescilidir.

Tüm Kamu İktisadi Teşekküllerinin özelleştirilmesi, sağlık ve eğitimin özel ticari sektör haline getirilmesi ekonomik yapıda yaşanan yapısal değişikliklerdir. Laiklik gerçekte hiç olmadı. Diyanet İşleri Başkanlığı 1924'te kuruldu. Sünni Hanefi mezhebi desteklendi. Diğer dinler ve mezhepler yok sayıldı ve yok edilmeye çalışıldı. Ancak bugün sözde "laiklik" de ortadan kaldırılmaya çalışılıyor.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı Türklerle birlikte yürüten Kürtler, Lazlar ve diğer halklar yok sayıldı. Katliamlar ve zorunlu

Kemalistler bu süreci, demokratik devrimi durdururlar. İngilizler ile anlaşılır. 29 Ekim 1923'de tekrar bir Cumhuriyet kurarlar. 1924'de ikinci Anayasa yapılır. Artık Cumhuriyetin ilk kuruluş tarihi 23 Nisan 1920, Mustafa Kemal tarafından çocuklara armağan edilmiş bir bayram nitelemesini alır. "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı". İkinci Anayasa'nın içeriğinde artık "egemenlik kayıtsız şartsız Türk milletindedir" olmuştur.

sürgünler ile Ermeniler, Rumlar sonra da Kürtler imha edildi. Aleviler katliamlara uğradı ve yok sayıldı. Erzurum ve Sivas Kongreleri boşa çıktı. Bu kongrelerde Alevi toplumu ve Kürt aşiretlerinin desteği alınarak Ulusal Kurtuluş Savaşı birlikte başlatılmıştı.

1990'larda Kürt illerinde köyler boşaltıldı, yakıldı, halk zorunlu olarak topraklarından göç ettirildi. Kürdistan diyenler eleştirilirken bu bölge bizzat Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından 1924'ten sonra "Mahrumiyet Bölgesi" ilan edildi. 1980-90'larda "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği" ilan edildi. Devlet memurları için "mecburi görev" ve "sürgün yeri" yapıldı. Demek ki bu ülkeyi ve halkları bölen en başta kendileridir.

İşgücü sömürüsü had safhada. Size birkaç rakam vereyim.

Nüfus resmen 83 milyon.

16 milyon sigortalı çalışan var.

60 milyon normal çalışan.

Demek ki 44 milyon sigorta kayıtsız ve güvencesiz çalıştırılıyor.

16 milyon sigortalının da 14 milyonu asgari ücret ile çalıştırılıyor.

Yani asgari ücret ortalama maaş olmuş.

Bunlar resmi veriler.

15 milyon emekli ve yaklaşık kayıtlı kayıtsız 50 milyon işçi ve emekçi yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Asgari ücret ile çalışanlar ve emekliler açlık sınırının altında yaşıyor. İşsizler ise tam aç.

Ancak, burjuvazi, tekeller kazançlarına kazanç katıyorlar. Bunu nereden anlıyoruz? Borsadan. Yoksulluk ve açlık sınırında yaşayanlar, aç olanlar, herkes borsada oynuyor ve gelirini iyileştirmeye çalışıyor. Sigortasız, vergisiz. Paranın kaynağı ne? Tekellerin kazancı.

Geçtiğimiz hafta metal sanayi sektöründe MESS ile Birleşik Metal, Türk Metal ve Öz Çelik iş sendikaları arasında yapılan grup toplu iş sözleşmesinde MESS'in yüzde 150 zammı kabul etmesi de bunun kanıtıdır.

Bu düzen değişmelidir arkadaşlar !

1. TKP'nin 10 Eylül 1920'de onaylanan Birinci Programındaki amaçlar bugün için de geçerlidir.

2. Ulusal Sorun had safhaya ulaşmış ve Türkiye'deki ekonomik krizin yapısal nedenlerden sonra en büyük nedenidir. Savaşa günde milyonlarca dolar harcanıyor. Dolayısıyla sınıfsal sorunlar ile ulusal sorunların iç içe geçtiği koşullarda bu sorunların birlikte çözümü için birleşik bir devrimci mücadele güncel durumu ifade ediyor.

3. Türkiye'nin bölgedeki etkisi ne kadar olumsuz ise onu olumlu yöne çevirmek gerekiyor. Demokratik ve Konfederat bir Ortadoğu! Misak-ı Milli yerine Demokratik Misak! Misak anlaşma demektir. Yani bölgede demokratik bir anlaşma için mücadele etmeliyiz.

Farklılıklarımız var. Ama hiçbirimiz bu görevleri tek başına yerine getiremez. Farklar çeşitlilik için ortak amaçlarda birlik önünde bir engel değildir. İşte bu denli onurlu, önemli ve şerefli bir görev bizlerin üzerinde. Biz ölmedikçe nasıl ki bu amaçlarımızdan vaz geçmeyeceksek, gençlere de çağrımızdır. Bu mücadeleyi devam ettirin!

Karadeniz, bunu duysun derinliklerin! 28-29 Ocak'ı Unutma! ■

Onbeşler

Av. İsmail DUYGULU

Mustafa Suphi'nin politik, ekonomik ve felsefi görüşlerinin araştırılması, yaşadığı dönemde geliştirdiği görüşlerin, bugünün bakış açısıyla ve dünya gerçekliği temelinde, tarihsel ve sosyal açıdan değerlendirilmesi, Türkiye ve Dünya'nın güncel durumu ile ilgili sosyal ve siyasi yaklaşımlar geliştirilmesine katkı vermek amacıyla, Mustafa Suphi Vakfı, İstanbul'da, 2016 yılında kuruldu.

Bu anlamda Mustafa Suphi'yi tanımak ve onu ve yoldaşlarını ölüme götüren yolculuğun bilinmesine ihtiyacımız var. Son zamanlarda Mustafa Suphi hakkında yapılan araştırmalar, üzerine yazılan kitaplar var. Bunların okuma çalışmasından net bir bilginin ortaya konulmadığını gösteriyor.

Her olayı, her insanı, kendi döneminde, kendi şartlarında okumak ve öğrenmek gerekiyor. Tarihsel olarak bugün ile o gün arasında ciddi farklılıklar olduğu açık. Bu farklılıkların ayırımında olarak, yorum ve yaklaşım göstermek isabetli olacaktır.

Mustafa Suphi ve yanında bulunan 14 yoldaşının öldürülmesi ile ilgili olayın aydınlatılması için Türkiye'de resmi muhataplar ile kurulacak iletişim nasıl olacaktır? Bu yönde tarafsız ve bağımsız bilgilendirme imkan var mıdır? Okumalarımızdan anlaşılmaktadır ki, bu yönde bağımsız ve tarafsız olarak bilgilenebilirliğe ulaşma imkanı bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca Mustafa Suphi ve yoldaşlarının yaşadıklarını tarif ederken ne kadar tarafsız olunması gerektiği de ayrı bir soru. Belki de taraflı olmak gerekir. Tarafsız derken resmi tarihten bağımsız olmayı anlamak daha doğru olacaktır.

Mustafa Suphi kimdir? (1)

Kronolojik olarak bir Mustafa Suphi portresi çıkarmak istersek, aslen Samsunlu bir aileden geldiğini anlıyoruz. Mehmet Mustafa Suphi, resmi kimliğine göre 4 Ağustos 1882 (Fransa'daki öğrenci kayıtlarında ise 4 Mayıs 1883) Giresun'da doğmuştur.

Babası (26 Mart 1812 Giresun doğumlu) Mevlevîzade Saadetlî Ali Rıza Efendi'nin Osmanlı ve Cumhuriyet dö-

nemlerinde devleti memurluğu (mubassırlık, katib-i sanilik, Tirebolu memurluğu, Giresun Duyun-ı Umumiye Müdüriyeti'nde mubassırlık ve katibi sanilik, Düyun-ı Umumiye memurluğu, 1912 yılında Konya valiliği, 1930'da Samsun valiliği) yaptığını görüyoruz. Mustafa Suphi de bu nedenle çocukluğunu, Osmanlı döneminde, çeşitli yerlerde geçirmiştir. Annesi Samsun belediye başkanı, Halil Hilmi Efendi'nin kızı Memnune Hanımdır. Mustafa Suphi'nin 9 kardeşinden 7'si, babasının görev yaptığı dönemin zor ulaşım koşullarında ölmüştür. (2) Cumhuriyet sonrasında Mustafa Suphi'nin babası Ali Rıza Bey, "Özü Türk" soyadını almış,

Birinci Tüm Rusya Doğu Halkları Komünistler Kongresi, 1918. (Mustafa Suphi işaretli olan)

bu dönemde de bürokrasi içindeki konumunu korumuş, 1930'da Samsun valisi olarak görev yapmış ve 28 Mart 1953'de ölmüştür.

Mustafa Suphi ilk öğrenimini Küdüs ve Şam'da, idadi (lise) öğrenimini Erzurum'da gördü.

1905 yılında İstanbul Hukuk Mektebi'nden mezun olduktan sonra, Fransa'ya (Paris) giderek, Paris'te Siyasal Bilgiler Okulu'nda Ekonomi bölümünde (L'Ecole libre des Sciences politiques) okudu. Osmanlı Talebe Birliği'nin başkanlığını da bu dönemde yürüttü. (3) 1910 yılında

"L'organisation du crédit agricole en Turquie" / "Türkiye'de tarım kredilerinin örgütlenmesi" isimli bir tez yazdı ve bu tezi özet olarak, "Bulletin du bureau des institutions économiques et sociales" / "Ekonomi ve Sosyal Enstitüleri Bürosu Bülteni" adlı dergide yayımlandı. 1910 yılında ikinci üniversiteden mezun olduğunda Mustafa Suphi'nin akademik unvanı, Legum Doctor (LL.D.) idi. Yurt dışında iken, Tanin, Servet-i Fünun gazetelerine de yazılar yazmaktan geri durmadı. Mustafa Suphi, Türkçenin yanı sıra Arapça, Fransızca ve Rusça biliyordu. Mezuniyetinden sonra İstanbul'a dönen Mustafa Suphi, Ticaret Mekteb-i Alisi'nde, Darülmualimin-i Ali-

Fırkası'na katıldı ve kurucusu oldu. Partinin yayın organı olan İfham'ın editörlüğünü üstlendi. Mustafa Suphi'nin bugünlere kalan tek eseri, *Vazife-i Temdin (Uygarlaş-tırma Görevi)* adlı kitabı, o yılların görüşleriyle yazıldı.

11 Haziran 1913'de, Sadrazam Mahmut Şevket Paşa'nın öldürülmesi olayını fırsat bilen İttihat ve Terakki Fırkası iktidar gücü olarak, muhalif avına başladı ve Mustafa Suphi'nin de içinde olduğu Milli Meşrutiyet Fırkası'nın önde gelenlerini Sinop'a sürgüne gönderdi. Sinop'da geçen sürgün yıllarında yazılarına devam eden Suphi'nin son yazısı, İstanbul'da yayınlanan Nevsal-ı Milliye (Ulusal Yıllık) adındaki dergide yer alan "Türkçülüğün İstikametleri" başlığı ile yayınlanır. Mustafa Suphi'nin komünist fikirlerle tanışmasından önceki son makalesi budur.

Sinop'tan kaçış

1914-1918 birinci Dünya Savaşı'nın yaşandığı, hızlı ve büyük dönüşümlerin yaşandığı yıllardır.

24 Mayıs 1914'de, Mustafa Suphi 12 tutuklu ile birlikte, sürgünde olduğu Sinop'dan, Kırım'a kaçtı. 29 Mayıs'da, Ukrayna'ya bağlı Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin güney kısmında bulunan, Karadeniz sahil kenti Balıklava (Balaklava)'ya gitti. Buradan da, 7 Mart 2014 tarihinden itibaren Rusya'ya bağlı, Kırım yarımadasında Karadeniz kıyısında bulunan liman kenti, Sivastopol'a geçti.

23 Temmuz 1914'de Bakü'ye giden Suphi, burada İfham ve Basiret gazetelerinde yazılarına devam etti ve İttihat ve Terakki Fırkası'nı eleştirdi. Bakü'den, Osmanlı savaş esirleriyle ilgilenmek üzere Batum'a geçen Mustafa Suphi, bu arada, 28 Temmuz 1914 tarihinde başlayıp 11 Kasım 1918 tarihinde sona eren 1. Dünya Savaşı başladığı için, (eski takvime göre) 22 Ekim 1914 tarihinde "Düşman ülkenin tebası" olduğu için, Rus Çar hükümetince tutuklandı ve Moskova'nın güneyinde bulunan Kaluga'ya sürüldü. Suphi burada geçen günlerinde, Fransızca dersi vererek geçimini sağladı. (Eski takvime göre) 9 Eylül 1915 tarihinde, tutuklu / esir Mustafa Suphi, diğer esirlerle birlikte Kaluga'dan Ural'a nakledildi.

Bu tarihlerde Suphi 30 yaşlarındaydı. Mustafa Suphi, 1915 yılında, Ural'da, Marksist fikirlerle tanıştı ve Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ne katıldı. Şubat 1917 Devrimi ile Çarlık yıkılınca, serbest kalan Suphi, Şubat-Mart 1918 civarı Moskova'ya gitti. 1918 Şubat sonu, Mart başında, Mustafa Suphi artık Moskova'daydı. Bolşeviklerin iktidara gelmesiyle sonuçlanan 1917 devriminden sonra, SSCB'nin erken döneminde 1917'den 1924'e kadar, Rus olmayan milletler konusunda faaliyet gösteren, Uluslar Halk Komiserliği veya Narkomnatlar komitesine bağlı olarak faaliyet yürüttü. Jozef Stalin, 1917-23 arasında Halk Komiserleri Kurulu'nun Uluslar Halk Komiseri olarak görev yaptı. Ocak 1918'de, 3. Tüm Rusya Sovyetleri Kongresi toplandı ve kongre sonunda, "Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi" yayımlandı.

Suphi Moskova'da olduğu bu dönemde, 27 Nisan 1918'den itibaren, Bolşevik partisi içinde yer alan Tatar-Başkırt devrimcileriyle birlikte, "Yeni Dünya" gazetesini çıkarmaya başladı. Artık Mustafa Suphi faal, profesyonel bir devrimciydi. 17-23 Haziran 1918 tarihlerinde Kazan'da toplanan 1. Müslüman Komünistleri Konferansı sonrasında, Tüm-Rusya Müslüman Komünistleri (Bolşevik) Partisi'ne bağlı olacak bir Türkiye teşkilatının kurulması için, "Türkiye Sol-Sosyalistleri Konferansı toplanması" kararı alındı. Mustafa Suphi Türk Sol Sosyalistleri Birinci Kongresi'nin toplanmasına, Rusya'nın çeşitli yerlerinde Türk komünist örgütlerinin kurulmasına katkıda bulundu. 22-25 Temmuz 1918 tarihleri arasında, Moskova'da, İç Rusya ve Sibirya Müslüman İşleri Komiserliği (MUSKOM) binasında, Türkiye Sol-Sosyalistleri Konferansı toplandı. Bu Konferans'ta Türk Sosyalist-Komünistleri Teşkilatı isimli bir yapı kuruldu. Suphi'nin bu kongredeki konuşması, eski fikirlerinden kopuşunun önemli bir işaretiydi. Ancak Mustafa Suphi henüz bu dönem koşullarında, "Türkçülüğün etkisi"ni taşımaktaydı. Daha sonra Mustafa Suphi, Jozef Stalin'in başkanlığını yaptığı Milliyetler Halk Komiserliği'ne bağlı, Doğu Halkları Merkezi Bürosu'nun Türk Seksiyonu'nun başına getirildi. Bu görev, Mustafa Suphi'yi Türkiye Komünist Partisi (TKP) sürecine doğru götürecekti. 4-10 Kasım 1918 tarihlerinde Müslüman Komünistleri Syezd'i'nde (Kongresi) Türkiye Sosyalist-Komünistleri Teşkilatı'nın (isminden yola çıkılarak) "sosyal-şoven olduğu", "içinde ajanlar olduğu", "gerçek bir komünist teşkilatı olmadığı" gibi

gereklere Syezd'den çıkarılması istendi. Suphi, örgüt içinde çeşitli Osmanlı ajanları olduğunu kabul etti ve bunların ihracını sağladı. Ama sosyal-şovenizm gibi suçlamalarını reddetti. Türkiye Sosyalist-Komünistleri Teşkilatı Syezd'den atılmadı ama, Suphi bu dönemde oldukça zorlandı. Komünist Partilerin Uluslararası örgütü olan Komintern (Komünist 3. Enternasyonal) tarafından organize edilen, Doğu Halkları Kurultayı, 1 - 7 Eylül 1920 tarihleri arasında Bakü'de gerçekleştirildi. Bu kurultayda, Komintern'e bağlı, Doğu Halkları Propaganda Örgütü (Şark Şurası) kurulmuştu. TKP bu Şark Şurası'na bağlı bir örgütlenmeydi. Doğu Halkları Kurultayı sonrası aynı salonda yapılan Kongre sonucunda 10 Eylül 1920'de TKP kuruldu ve Mustafa Suphi partinin Genel Başkanlığına seçildi.

Milliyetçilik zehri

"Kafesler nasıl da normal gelir içinde yaşamayanlara. Avcılığı spor olarak görüne, av nasıl gelir? Ceylanı takip ederken, aslanın ceylanı yemesi ile aslanı takip ederken, aslanın ceylanı yemesi arasındaki fark nedir? İnsanı insan olmanın dışında, rengine, dinine, ırkına, diline, cinsine ya da yönelimlerine göre ayıran ve bu kimlikler üzerinden değerlendirenlere, farklı kimlikler nasıl gelir? Irkçı, şoven, milliyetçi birisine, kendi ırkı dışındaki milletlere yaklaşımı nasıldır?" (4)

Dünya devriminin bir ayağı Batı'da proleter devrimlerle gerçekleşirken, diğer ayağı ise doğuda milli mücadeleler olarak kendisini ifade ediyordu. Milli mücadeleler, milletlerin birbirini boğazlamasına yol açacaktı. Osmanlı, Anadolu'da önce millet adıyla din üzerinden, Müslüman olmayanlara karşı, daha sonra Türklük üzerinden farklı milletlere karşı kıyımaya yol açan hareketlere girişecekti. Aynı yaklaşım Cumhuriyet Türkiye'sinde de devam ettirildi. 24 Nisan 1915 tarihi ile somutlaşan soykırım bunun bir ifadesi oldu. Aynı yaklaşımdan Kürtler de nasibini aldı. Oysa Ocak 1918'de, 3. Tüm Rusya Sovyetleri Kongresi toplandı ve kongre sonunda, Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi'nde tanınan hakları tanıyan bir anlayış ortaya konulabilmiş olsaydı, bunca kıyım olmayabilirdi. Bugün Filistin'de İsrail'in gerçekleştirdiği Filistin soykırımını ile Kürt soykırımını arasında pek bir fark olmadığı görülüyor. Gazze'de uygulanan vahşet Cizre, Sur ve Nusaybin'de uygulanmadı mı? Bugün Türkiye'nin kendi toprakları dışında güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirdiği askeri hareket bu anlayış-

ların ürünüdür. Rojava'ya yönelik sivilleri hedefleyen bombalar neyi ifade ediyor? Aynı zamanda iç politikada önemli bir argüman olarak bu yaklaşımın kullanılması, yoksul, emekçi ama milliyetçilik zehrini hala zihinlerinde taşıyanların oyunun devşirilmesine imkan sağlıyor.

V. İlyiç Ulyanov Lenin (28 Nisan 1870-21 Ocak 1924), Mart 1919'da Rusya Komünist Partisi'nin 8. Kongresi'nde parti programı üzerine sunduğu raporunda, Kasım 1919'da Doğu Halkları Örgütleri 2. Rusya Kongresi'nde yaptığı konuşmasında, inanç ve milliyet etkisi altında olan doğu milletlerine yönelik siyasi çalışmada acele etmemeyi, onların insanlık tarihi itibarıyla orantısız gelişmesini beklemek gerektiğini tavsiye ediyordu. 5 Haziran 1920'de kaleme aldığı 12 maddelik tez taslağında Lenin, milliyet sorunu ve burjuva milliyetçiliği üzerine düşüncelerini ifade ediyordu. Keza Temmuz 1920'de toplanan Komintern'in 2. Kongresi'nde "Milletler ve Sömürgeler Sorunu" bu yönünde tartışılmıştı.

Türkiye Komünist Partisi ve "tertip"

Esen komünizm rüzgarını arkasına almak isteyen Mustafa Kemal, 18 Ekim 1920'de "Türkiye Komünist Fırkası" adıyla bir parti kurdurur. Resmi TKF'nin kurucuları arasında, Tevfik Rüştü Aras, Mahmut Esat Bozkurt, Celal Bayar, Yunus Nadi, Kılıç Ali, Hakkı Behiç Bayiç, İhsan Eryavuz, Refik Koraltan, Eyüp Sabri Akgöl ve Süreyya Yiğit yer aldı. Partinin başında genel sekreter olarak Hakkı Behiç Bey, üyeleri arasında Fevzi Çakmak, Ali Fuat Cebesoy, Kazım Karabekir, Refet Bele, İsmet İnönü gibi paşaların da yer aldığı görülecektir. Yunus Nadi'nin Anadolu'da Yeni Gün gazetesi ise partinin yayın organı oldu.

Ankara'nın aldatma amaçlı kurdurduğu TKF'nin rakibi olarak da, Komintern üyesi Türkiye Komünist Fırkası (TKF) olacaktı. 10 Eylül 1920'de, 15 bölgeden gelen, 75 delegenin katılımı ile 10-16 Eylül 1920 tarihleri arasında, Türkiye İştirakiyun Teşkilatı 1. Kongresi toplanmış, bu kongrede Rusya'daki ve Türkiye'deki tüm teşkilatların birleştirilmesi kararı alınmış ve Türkiye Komünist Fırkası (TKF) kurulmuştur. Günümüz Türkçesiyle Türkiye Komünist Partisi (TKP), proleter dünya devriminin yanında saf tuttuğunu ilan etmişti. Bu durum Ankara'yı ve yanında yer aldığı mali sermayeye karşı yeni ve karşıt bir kutbun doğduğunun işaretiydi.

TKP Merkez Komitesi'nin Eylül-Kasım 1920 tarihlerinde yaptığı bir dizi toplantının ardından, parti Ankara'ya taşınacak, gizli kalmadan, açık olarak Türkiye'de faaliyetine devam edecekti. Alınan bu kararı uygulamak üzere, Mustafa Suphi ve yoldaşları, çeşitli kafilerle yola çıktılar. Anadolu'ya geliş niyetleri Trabzon'dan gemi ile Samsun'a, oradan da Ankara'ya geçmek ve Mustafa Kemal ile görüşmek ve siyasi faaliyetlerine burada devam etmekte.

19-25 Aralık 1920'de Bakü'den başlayan yolculuğun ilk adresi Kars'tır. Mustafa Suphi ve Ethem Nejat'ın da dahil olduğu 5 kişilik TKP kafilesinin ilk grubu, yanlarında Sovyet Rusya'nın Ankara sefiri Budi Mdivani'nin heyeti ile birlikte Kars'a gelir. Sovyet diplomatları ile birlikte Kars'a gelen TKP'liler Kars'da 1. Ordu Müfettişi Kazım Karabekir'in kurduğu düzenek dahilinde, törenle karşılanır ve konaklamaları yapılır.

Kars, 1878'den 30 Ekim 1920 tarihine kadar, 26 Nisan 1918-21 Ekim 1918 tarihleri arası hariç, Rusya toprağı olarak kalmıştır. Suphi'lerin geldiği Kars'ın mizacı halen Rusya'nın esintilerini taşımaktadır. Bu nedenle Kars 1917 Bolşevik devriminden etkilenmiş bir kent olarak yansır. Suphi, 2 Ocak 1921'de Ankara Hükümeti'nin Moskova elçisi olarak tayin ettiği Ali Fuat Cebesoy ile görüşme ortamı bulur. 3 Ocak 1921 tarihinde Mustafa Kemal Meclis'te yaptığı konuşmalarında, özellikle Erzurum Mebusu Hüseyin Avni Ulaş ile Canik mebusu Nafiz Bey'e hitaben yaptığı konuşlarında, Mustafa Suphi'lerin akıbeti gizlidir.

Bu aşamadan sonra Mustafa Kemal ile Doğu Cephesi kumandanı Kazım Karabekir arasındaki yazışmaların dilinde gizli olan, TKP heyetinin Ankara'ya gelmesinin önlenmesine dair gayret, şatafatlı karşılamanın yerini, "sıkı tedbir"lere bırakır. Fakat Mustafa Suphi ve arkadaşları bunun farkına varamazlar. Sanki "Sovyet Rusya'ya evet, Mustafa Suphi'ye hayır!" şiarıyla ölüm tuzağı kurulur, "sıkı tedbirler", Kazım Karabekir'in "Hükümet ne derse onu yaparız!" "tertibine" dönüşür.

Ölüm yolculuğu

Artık Mustafa Suphi ve 14 yoldaşın yolculuğu, Kazım Karabekir'in de "sinsi" yönlendirmesiyle, 18 Ocak'ta trenle Kars'tan Erzurum'a yönelmiştir. Erzurum "tertip" yapmak için, o tarihlerde oldukça uygun bir yerdi. Orada organize gerici bir

tepki yansıtıldı. Heyet Erzurum'a girmeden, Bayburt'a yönlendirildi. Bayburt'a gitmeksizin, Maçka'ya geçen heyet, oradan Trabzon'a ulaştı. Yolda Kazım Karabekir'in çeşitli tertiplerini aşan heyet, Trabzon girişinde, Topal Osman'ın adamlarından Trabzon İskelesi kayıkçılar kâhyası, Kâhya Yahya'nın çetesi tarafından, Trabzon limanına yönlendirildi. Liman'da yarattıkları kargaşa ortamında, Meryem'i alıkoyan çete, Mustafa Suphi ve arkadaşlarını "zorla" tekneye bindirdiler.

Mustafa Suphi ve yanındaki 14 yoldaşı, 1921 yılının 28 Ocak'ını 29'a bağlayan gece, bir rivayete göre de "Trabzon'dan Sovyetler'e geri gönderilecekleri" yanıyla, bindirildikleri teknede, Trabzon açıklarında, Kayıkçılar Kahyası Yahya Kahya ve ekibi tarafından öldürüldüler. Saldırıdan, kimi yazılarda Marya, kimilerinde Semiramis olarak anılan Mustafa Suphi'nin karısı Meryem Suphi'nin sağ olarak kurtulduğu, Yahya Kahya tarafından önce "seks kölesi" yapıldığı, daha sonra ise bölgenin zenginlerinden Nemli-zade Ragıp Bey'e "satıldığı" söylenmektedir.

Kimilerinin İttihat ve Terakki Fırkası ve Enver Paşa'nın yönlendirmesiyle, kimileri yanlarında bulunan paranın gasp edilmesi için, Ankara Hükümeti'ne göre ise "Bir deniz kazası" olarak yansıtılmak istenilen, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının ölümünün sır perdesi, Ocak 1921'de Anadolu'ya hakim olan Ankara Hükümeti ve Mustafa Kemal, en azından isteseydi bu yolculuğun sağ salım gerçekleşmesini sağlayabilecekken, resmi görevlilerin tahriki ile faili meçhul bir cinayet yolculuğuna dönüşmesine neden oldukları gerçeğinde gizlidir.

Suphilerin öldürülmesinin baş örgütleyicisi Kahya Yahya'nın avukatının, Mustafa Suphi'nin arkadaşları arasında kardeşi bulunduğu için, aralarında geçen konuşmada Kahya Yahya'nın, "Ankara'nın talimatından" söz etmesi; gazetelerin olayı manşetten vermesine rağmen, bugüne kadar resmi makamların bu hususta herhangi bir soruşturma yürütmemesi; usulden Kahya Yahya hakkındaki Sivas'ta bir dava açılmış ise de, bu olaya dair herhangi bir yargılama yapılmamış olması ve davanın beraat ile sonuçlanması; Yahya Kahya'nın (Mustafa Kemal'in Şubat 1920 tarihinde Mustafa Kemal Paşa'nın refakat subaylığına tayin edilen, TBMM'nin açılmasından 6 gün önce Ankara'ya gelerek Mustafa Kemal

Esen komünizm rüzgarını arkasına almak isteyen Mustafa Kemal, 18 Ekim 1920'de "Türkiye Komünist Fırkası" adıyla bir parti kurdurur. Resmi TKF'nin kurucuları arasında, Tevfik Rüştü Aras, Mahmut Esat Bozkurt, Celal Bayar, Yunus Nadi, Kılıç Ali, Hakkı Behiç Bayiç, İhsan Eryavuz, Refik Koraltan, Eyüp Sabri Akgöl ve Süreyya Yiğit yer aldı. Partinin başında genel sekreter olarak Hakkı Behiç Bey, üyeleri arasında Fevzi Çakmak, Ali Fuat Cebesoy, Kazım Karabekir, Refet Bele, İsmet İnönü gibi paşaların da yer aldığı görülecektir. Yunus Nadi'nin Anadolu'da Yeni Gün gazetesi ise partinin yayın organı oldu.

Paşa'nın refakat subayı olarak görev yapan, 18 Temmuz 1920 tarihinde kurulan Muhafız Takımı komutanlığına tayin edilen, yüzbaşılığa terfi ettirilen, daha sonra Muhafız Taburu Komutanlığı'na getirilen, 1922-1927 yılları arasında bu görevi yerine getiren, binbaşılığa, yarbaylığa, albaylığa, tuğgeneralliğe terfi ettirilen ve 1951 yılında emekli olup, 1975 yılında İstanbul'da ölen) faili meçhul gösterilen cinayetini İsmail Hakkı Tekçe'nin yapmış olması, buna dair herhangi bir soruşturma açılmaması; bu durumun, Mustafa Kemal muhaliflerinden eski asker, gazeteci Osmanlı Meclis-i Mebûsan 6. dönem milletvekili ve TBMM 1. dönem Trabzon milletvekili Ali Şükrü tarafından, cinayetin "Atatürk'e yakınlığı ile bilinen Topal Osman Ağa'nın (Muhafız Birliği Komutanı) adamları tarafından işlendiğini ileri sürerek" dillendirilmesi üzerine, Kurtuluş Savaşı'nda Doğu Karadeniz'de faaliyet gösteren mahallî milis güçlerinin reisi ve muhafız taburu komutanı Hacı Topal Osman Ağa tarafından öldürülmesi, buna dair soruşturma açılmamış olması; Mustafa Kemal'in Topal Osman'a teşekkür telgrafı ve devamında, Topal Osman'ın da, yanındaki 2 adamıyla birlikte, 2 Nisan 1923'de İsmail Hakkı Tekçe'nin başında olduğu askerler tarafından -başı gövdesinden ayrılarak- hunharca öldürülmesi ve ölüsünün TBMM'nin kararı ile Ulus Meydanı'nda ayağından darağacına asılması gibi gariplikler, değerlendirildiğinde, bu işin Ankara Hükümeti ve Devlet görevlileri tarafından organize bir iş olduğu anlaşılmalıdır. (5)

Mustafa Suphi Vakfı

Mustafa Suphi, Türkiye'de komünist düşünce ve örgütlenmenin ilk kadrolarından biridir. 10 Eylül 1920'de kurulan Türkiye Komünist Partisi'nin ilk Genel Başkanıdır. Düşünceleri ve eylemleri ile Türkiye'de işçi sınıfının politik örgütlen-

mesine tarihten silinemeyecek nitelikte katkılar yapmıştır. Mustafa Suphi, Ethem Nejat ve diğer yoldaşları ile Ocak 1921'de Türkiye'ye giriş yapıp Mustafa Kemal ile Ankara'da görüşme yapma amacıyla, yola çıkmışken, Karadeniz'in derin sularında katledildi.

Peki, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Ankara'ya gelme ve Mustafa Kemal ile görüşmelerinin amacı neydi? Nasıl bir Türkiye için mücadele ediyorlardı? Neden ve kim tarafından katledildiler? Türkiye Komünist Partisi 12 Eylül 1922'de neden yasaklandı? Yanıtlanması gereken **birinci** soru grubu budur. **İkinci** konu; Mustafa Suphi'nin düşünceleri temelinde bugünü nasıl yorumlayabiliriz? Yarına nasıl bakabiliriz? Türkiye nüfusunun ezici çoğunluğunu oluşturan işçi ve emekçilerin sorunlarının sınıfsal çıkarları temelindeki çözümleri nasıl sağlanacak? Bunun için nasıl bir politika ve nasıl bir örgütlenmeye ihtiyaç vardır? **Üçüncü** konu; ülkemiz açısından bu konuları tartışıp çözüm önerileri geliştirmek için çalışmalar yürütürken, bölge ve dünya düzeyinde bizim tartıştığımız konular nasıl ele alınıyor? Farklı ülkeler bazında nasıl çözümler geliştiriliyor, üretiliyor veya uygulanıyor?

Vakfın kuruluş açıklamasına göre, Mustafa Suphi Vakfı amaçları doğrultusunda, resmi mercilere yapabileceği başvurularından olumlu sonuç alabilir mi, bunu henüz bilmiyoruz ama bir yol bulunup, gerçekler açığa çıkarılmalı ve Türkiye ve Dünya, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının öldürülmesine dair gerçeği bilmeliler. Tarihin buna ihtiyacı var. Bu temelde, Türkiye ve Dünya'da Mustafa Suphi'nin savunduğu görüşlerin yaygınlaşmasına katkıda bulunmak, bu alanda geçmişte ulusal ve uluslararası deneyimleri değerlendirmek, tek tek öznelerin ve kuruluşların üstlendikleri rolü de eleştirel bir bakış açısıyla ele alacak bir çalışma yürütülmelidir.

Ülkemiz, bölgemiz ve dünyamız ile ilgili birçok sorunsala sınıfsal açıdan yaklaşırken Mustafa Suphi ve savunduğu görüş ve düşünceler temelinde nasıl bir yaklaşımda bulunabiliriz? Mustafa Suphi ve yoldaşlarının neden ve kimler tarafından katledildikleri konusu Türkiye'nin geçmiş ve geleceğini aydınlatacak önemli bir konudur. Mustafa Suphi'nin düşünceleri ve Genel Başkanlığını yürüttüğü Türkiye Komünist Partisi'nin sürece müdahale edilmesi engellenemeseydi nasıl bir Türkiye olurdu?

Bu yazı bunun başlangıcı olsun. ■

Kaynakça:

- (1) https://tr.wikipedia.org/wiki/Mustafa_Suphi
- (2) İttihatçı Komünist Salih Zeki Kuşarkov hatayla "Halim kızı Hikmet" demektedir.
*Mustafa Suphi'nin kızkardeşi Fitnat Hanım, 1899 yılında babasının valilik göreviyle bulunduğu Kudüs'te doğdu. Bir Fransız okulunda batılı eğitimi aldı, güzelliği ve şıklığıyla dönemin göz kamaştırıcı kızlarından oldu. 25 yaşındayken, Almanya'da tıp öğrenimi gören, Türkiye'nin ilk operatör doktorlarından ve İstanbul Tıp Fakültesi'nin kurucularından Prof. Kerim Sebati Gürkün ile evlendi. Bu evliliğinden Rezan, Leyla ve Berhan isimli üç çocuğu dünyaya geldi. Çok sevdiği ve yaşamı boyunca özlemle andığı ağabeyi Mustafa Suphi'nin yanı sıra ablası Kutsiye, kardeşi Jale İsmet ve oğlu Berhan'ın genç yaşlarda yaşama veda edişlerine şahit olan Fitnat Hanım, dengeli kişiliği ve sağlam ruh yapısı sayesinde cesaretle ve sevgiyle sürdürdüğü yaşamı boyunca, kendisi dışındaki tüm evlatlarını yitiren babası Ali Rıza Bey'in en büyük desteği oldu.
* Mustafa Suphi'nin diğer kız kardeşi Jale İsmet Hanım, Çamlıca Kız Lisesi mezunu olup, ağabeyi Mustafa Suphi gibi resim yapmaya meraklı ve iyi bir piyanistti. Dönemin Washington Büyükelçisi olan eşinin diplomatik görevi nedeniyle, uzun süre yurtdışında yaşadı. Son derece duygulu, hassas bir yapıya ve artistik bir kişiliğe sahip olduğu belirtilen Jale İsmet Hanım'ın hayatında ağabeyinin esrarengiz ölümü onarılmaz bir yara açtı. Yaşamın acı ve zorluklarına, ablası Fitnat Hanım gibi göğüs germekte güçlük çekilen Jale İsmet Hanım'ın yaşamı, ağabeyi gibi dramatik bir şekilde noktalandı. Depresyondan kurtulamayan Jale İsmet Hanım, İstanbul'da bir yılbaşı gecesi intihar ederek yaşamına son verdi.
*Küçük yeğeni Rezan Gürkün'ün de yaşamı diğerlerinden farklı olmadı. Maden mühendisi eşinden ayrıldıktan sonra ABD'ye giden Rezan Hanım da, bir depresyon sonucu yalnız yaşamı tercih etti. İstanbul'da tek başına yaşadığı evde sessizce öldü.
- (3) O tarihlerde Osmanlı Talebi Birliği'nin kirasının Osmanlı büyükelçiliği tarafından ödendiği, Osmanlı gizli polis merkezi niteliğine de büründüğü, istihbarat raporlarına yansımıştır.
- (4) Fyodor Mihayloviç Dostoyevski'nin 1872 yılında yayınlanmış, "Ecinniler" adlı romanından esintiyile.
- (5) Halil Berktaş'ın dedesi Halil N. Berktaş da olayın Ankara'dan gelen şifreli bir telgrafla emredildiğini ve şifreyi çözmüş subayla sonraları tesadüfen tanıştığını anlatıyor.
<https://www.cafrande.org/siyasi-bir-cinayetin-otopsisi-mustafa-suphi-ve-yoldaslarini-kim-oldurdu/>

Suphi'lerden Yerel Mücadele Alanlarına

□ Süleyman HACİBEKTAŞOĞLU

28 Ocak 2024 tarihinde Mustafa Suphi Vakfı Trabzon'da Suphiler için bir anma toplantısı gerçekleştirdi. Gayet verimli bir toplantı oldu. Katılımcıların konuya ilgisi hayli yüksekti. Çünkü Mustafa Suphi bu topraklarda yetişmiş ve yine bu topraklarda yoldaşlarıyla birlikte katledilmişti. Ama konunun en acıklı tarafı Maria yoldaşın hikayesi idi.

Hâlâ tarihin sayfalarındaki bilinmezliğini koruyan durumu üzerine pek çok iddia ile sosyalist hareket içinde önemini ilk günkü gibi koruyor. Çünkü Anadolu toprakları üzerindeki komünist mücadele bir şekilde bu tarihi mücadelenin başlangıcı olarak görüyor. En azından milat olarak burayı alıyor ve buradan devrimci mücadelenin tarihine başlangıç yapıyor.

Oysa bu topraklarda pek çok devrimcinin ve komünistin o tarihe kadar mücadelesi var ve bedeller ödenmiştir. Bunlar o kadar göz önünde bulundurulmaz çünkü pek çoğu gayrimüslim teba içinden ve uluslaşma hareketlerinin Osmanlı'nın son dönemlerindeki siyasi yapısının sancılı dönemlerine denk düşerler. Yeri gelmişken o dönemin devrimcilerini Paramaz yoldaşın nezdinde bir daha hatırlayalım.

Tekrar 15'lere dönersek, Suphi ve yoldaşları Anadolu'daki ulusal kurtuluş mücadelesine katılmak, onun bir parçası olmak ve Anadolu coğrafyasında kurtuluş mücadelesine katılmış komünist yapıları bir araya toplamak ve bu mücadelenin rengini kızıla çevirmek üzere Bakü 'den yola çıktılar.

Bakü'de kurulan Türkiye Komünist Partisi'nin görevlendirmesi ve Sovyetler Birliği'nin bilgisi dahilinde ülkeye giriş yaptılar. Ama bu giriş sonlarını hazırlayan giriş oldu. Ankara hükümetinin bilgisi dahilinde bir sürü yazışmanın gerçekleştiği olaylar silsilesi onlara güven vermişti, kısaca Mustafa Kemal'in tavrına inanılmıştı. İşte bu güven sonlarını hazırladı.

Tarihçiler, özellikle resmi tarihçiler olayda Ankara Hükümeti'nin dahlini göz

ardı ederek olayı başka iktidar odaklarının kendi aralarındaki hesaplaşmalarda ararlar. Bardakçı gibi tarihçiler bütün suçu Enver Paşanın üzerine yıkmaya çalışırlar. Dayanak olarak da Trabzon'daki Yahya Kahya'nın Enver'in adamı olduğunu iddia ederler. O tarihte Trabzon, Enver'in adamlarının üssü olarak bilinir. Bu rekabetin sonucunda Ankara hükümetinin çaresiz kaldığı savunulur. Bu konu tartışmalı bir konudur ve hiç inandırıcı değildir.

Eğer böyle ise bile Erzurum'a kadar çeşitli olaylar yaşanır ve her şey Kazım Karabekir'in kontrolünde gelişir. Erzurum'dan Trabzon'a yönlendirilmeleri sonuçta Ankara hükümetinin ve özellikle Mustafa Kemal'in bilgisi dahilinde olur.

Trabzon'a varmadan Maçka'da bir gün konaklanılır, burada da pazarlıklar sürer ve kafileden 2 kişinin ayrıldığı söylentisi de vardır. Hatta Enbiya Kırılı'nın yazdığı romanda (Maksut ve Mustafa Suphi) amacı Tahsin Kırılı'nın de Maksut' u ikna etmeye çalıştığı anlatılır.

Bütün bu yaşananlar aslında başlarına ne geleceğinin önceden planlandığını gösteriyor. Yani Ankara hükümetinin ve Mustafa Kemal'in olaylardan haberi olduğu, bilgisi dahilinde olduğunu görüyoruz.

Çok uzatmaya gerek yok aslında, herkes her şeyi biliyor. Sadece bilinmeyen Maria'nın akıbetinin ne olduğu ve bütün bu olaylar limanda yaşanırken Sovyet konsolosluğunun da limana 5 dakika yürüme mesafesinde olduğu ve olaylara neden müdahil olmadığı ve vatandaşı olan Maria Suphi'ye neden sahip çıkmadığıdır. Bu soru geçtiğimiz ay Trabzon'da düzenlediğimiz anma toplantısında bir katılımcı dostumuz tarafından dile getirildi. Haklı bir soru ve konu hala gizemini koruyor. Belki bir gün bütün belgeler açıklanırsa o zaman öğreneceğiz.

Karadeniz insanı, Trabzon'lu ilericiler, devrimciler, komünistler düzenlediğimiz anma toplantısında da açıkça ortaya çıktığı gibi, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının ve de Maria Suphi'nin akıbeti ile çok ilgililer. Sunumlar sonrası söz alan tüm katılımcıların, -ki sayıları az değildi- açık-

lama ve sorularıyla toplantı gündemini zenginleştirmeleri buna işaret etti. Sadece sorular değil, söz alan dostların konuyla, yani katliam ile ilgili bilgi sahibi olmak amacıyla uzun yıllara dayalı araştırmalar içinde olduğu da anlaşıldı. İşte bu yüzden Suphi'lerin Trabzon'da anılması ve sadece anılması değil, Mustafa Suphi Vakfı çalışmalarının bir ayağı haline getirilmesi önemlidir. Ve bunun bir süreklilik haline getirilmesi gerekmektedir.

Yerelde komünist siyaset yaparken bu gibi değerlerin hak ettiği önemi görmesi gerekiyor. O yerelliklerde yaşayan işçiler, emekçiler ve sosyalistler bu tarihi bilmek zorundalar. Yerel mücadele tarihleri aynı zamanda orada yapılan yeni mücadelelerin de motivasyon gücüdürler. Yerel mücadele dinamikleri buradan güçlerini alırlar. Buldukları bölgenin tarihi onlara yeni yollar açar. Bugün de mücadeleyi yerelliklerde örgütlerken bu tarihi arka planı da asla unutmamak gerekiyor.

Buradan yerel mücadele nasıl yapılmalı konusuna gelirsek ülkenin ve dünyanın gündemini iyi okuyabilmeli ve bu gündemi yerel dinamikler ile birleştirebilme yeteneğini gösterebilmeliyiz. Ancak bu şekilde yerelde gündemi yakalayabilme becerisi gösterebiliriz.

Her yerelliğin kendine özgü koşulları var. Bu koşullar yereldeki komünistler, devrimciler ve solcular tarafından iyi tahvil edilmelidir.

Bölgesinin insanını, coğrafyasını iyi tanımayan bir komünist asla o yerel bağları kuramaz. Kendi yaşadığım bölgeden örnekendirsem bu bölge geçmiş ile mücadele tarihine damga vurmuş sosyalist harekete önemli isimler katmış ve bu uğurda pek çok canını toprağın kucığına teslim etmiş bir coğrafya.

Bugün yine aynı direngenlikle mücadele sürüyor. Bazen düşük profilli olsa da zaman zaman koşullarının yarattığı yüksek direnişlere de öncülük ediyor.

Özellikle 2011'den sonra AKP iktidarının her şeyi paraya çevirme politikaları bu topraklarda deremizi, suyumuzu,

ormanlarımızı, yaylalarımızı talana açan uygulamaları sayesinde büyük direnişlere sebep oldu. Bu direnişler daha da yükselerek devam ediyor.

O zamanlar AKP iktidarına gönül veren bölge halkının devletin ali çıkarları söylemleriyle kandırılmaları yaşam alanlarına sahip çıkmaya çalışan ve bu yüzden bedel ödeyen komünistleri, sosyalistleri, yurtseverleri halkın birer vatan haini olarak görmelerine neden oldu. Ama bugün yaşananlar ve o talanın bölge halkına yaşattığı olumsuz koşullar sonucunda bugün yereldeki halk ilk şirket saldırısında hemen komünistlerin, sosyalistlerin, devrimcilerin yanına koşuyor, orada direnişi örgütlemelerini istiyor. Bu, yıllar içerisinde bölge halkıyla kurulan sabırlı, özverili ve sürekli çalışmanın oluşturduğu güvenden kaynaklanıyor.

Aynı şey tarım ürünlerine yapılan saldırılarda da yaşandı. Örneğin devrimcilerin önderliğinde ama bütün çalışmasını üreticilerin yaptığı, kendi örgütlediği "Çay Meclislerini" kurdu. Ve düzenlediği eylemlilik serisiyle şimdilik hükümete geri adım attırdı.

Bütün bunlar siyasi partilerin merkezden dayatması ile olan işler değildi. Ama merkezlerin bilgisi dahilinde, merkezi politikalarından çok da bağımsız olmayan ama rengini yerellikten alan önemli çalışmalarıdır. Ve böyle de devam ediyor.

Özellikle son dönemlerde farklı yol açılacak belki de yollar açacak bir dönemin içerisindeyiz. Bu dönemde komünistlerin, sosyalistlerin işleri de zorlaşıyor. Özellikle dünyayı değiştirmeye karar vermiş bizlerin bu dönemde biraz etkisiz ve güçsüz kaldığımız aşikar. Toplumsal süreçlerde neyin ne zaman gerçekleşeceğini önceden bilemiyoruz. Ama şunu biliyoruz, olayları kavrayabilme yeteneğimiz var ve değişim ancak insan eylemiyle olur.

İşte bu yüzden merkezden siyasetler belirlenirken bizler yerellerle bu siyaseti nasıl buluşturabiliriz sorusunun yanıtını ve yolunu bulmalıyız. Bunu becerebilmiş tik, yine başarırız. ■

İliç'te Yaşananlar Bir 'Toplumsal Cinayet'tir

□ Prof. Mustafa DURMUŞ

Geçen hafta Erzincan'ın İliç ilçesinde yer alan Çöpler Madeninde yığın liç alanında kayma meydana geldi ve bunun sonucunda 9 işçi 10 milyon metreküplük kütlenin altında kaldı. Dahası arama bölgesinde çatlaklar oluştu ve yeni heyelan riski ortaya çıktı.

İliç'teki altın madeni ile ilgili olarak yaşananlar, son 22 yıllık neo liberal-siyasal İslamcı AKP iktidarları döneminde, uluslararası sermaye ve onun ülkedeki işbirlikçisi yerli sermaye şirketlerinin ve onların siyasal iktidardaki temsilcilerinin halka, işçi sınıfına ve ekolojiye karşı, özü doğa ve emek talanı üzerinden devasa kârlar sağlamak olan, sınıfsal saldırılarından sadece biri.

Keza, bu madende siyanürle yapılan altın arama çalışmaları insana, içme suyu-na ve toprağa zarar verdiği gibi, yer altı sularının ağır biçimde kullanılması yüzünden tarıma da zarar veriyor. Aynı zamanda çiftçilerin göç etmesine neden olurken, gıda güvenliğimizi de tehdit ediyor.

İşçilerinin ölüm riski altında-ki şirketin devasa kârları

Bir yandan, altın madencilği sektöründe faaliyet gösteren çok uluslu büyük sermaye şirketleri (başta yabancı sermayeli olmak üzere) devasa kârlar elde ederken, diğer yandan bu madenlerde çok güç koşullarda ve artık geçinilemeyecek, hatta açlık sınırının dahi altında ücretler karşılığında işçiler bu ölüm ocaklarında çok büyük riskler altında çalıştırılıyorlar. Şirket ise 2021 yılında 5,4 milyar TL ve 2022 yılında 5,9 milyar TL satış geliri elde etti. ⁽¹⁾

Yüzlerce milyon liralık teşvik

Madeni işleten şirket 15 Haziran 2012 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile (1 Ocak 2012 tarihinden geçerli olmak üzere); Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki, Bölgesel Teşvik Uygulamaları, Genel Teşvik Uygulamaları ve Stratejik Yatırım Teşvik

Uygulamaları adı altında dört farklı teşvikten yararlanıyor.

Öyle ki 118829 numaralı teşvik belgesi kapsamında, yatırımı teşvik amaçlı indirimli kurumlar vergisi oranları uygulanıyor (son iki yılda sırasıyla yüzde 50 ve yüzde 70). Böylece şirketin 2021 ve 2022 yıllarında kurumlar vergisinden indirim şeklinde kullandığı toplam vergi teşviki tutarı sırasıyla 744 milyon TL ve 257 milyon TL oldu. ⁽²⁾

Faizsiz evlilik kredisinin kaynağı maden faaliyeti gelirleri

Şirketin bu faaliyetlerinden, siyasal iktidarın 3213 Sayılı Maden Kanunu çer-

çevesinde Devlet Maden Hakkı karşılığı olarak sağladığı gelir ise 2021 yılında 304 milyon TL ve 2022 yılında 168 milyon TL oldu.

Bu şirketin 2024 yılından bu yana elde edeceği gelirin yüzde 20'si ise yakınlarda kurulan ve amacının "evlenecek kişileri maddi olarak desteklemek" olduğu ileri sürülen Aile ve Gençlik Fonu'na aktarılacak. ⁽³⁾

Yani yer altı kaynaklarımızın talanı yerli ve yabancı sermaye ve siyasal iktidar işbirliğinde yürürken, 15 Şubat tarihinden başlamak üzere, bir sus payı ve muhafazakârlaşmayı teşvik etmek amaçlı olarak, evlenemeyen gençlere bu faaliyet-

lerden elde edilen gelirin bir kısmı, faizsiz evlilik kredisi olarak verilecek (150 bin TL).

Özcesi, işçilerin canı ve doğanın talanı pahasına elde edilen bir gelir, aile kurumu üzerinden toplumu kontrol altında tutmak amaçlı olarak kullanılacak.

"Toplumsal cinayet"

İliç'te yaşananlar tam da bir zamanlar F. Engels'in 19'ncü yüzyıl İngiltere'sindeki vahşi kapitalizm döneminde işlenen iş cinayetlerini tanımlarken kullandığı, tammüden işlenmiş toplumsal bir cinayetten (social murders) ⁽⁴⁾ başka bir şey değil.

Bu yüzden de, bundan sadece bir kaç yıl önce aynı maden bölgesindeki siyanür sızıntısı karşısında duyarsız kalan, hatta şirketin bölgedeki altın arama kapasitesinin artırılmasına izin veren ve gerekli denetimleri yapmayan dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bakanı Murat Kurum bu gelişmelerden sorumlu tutulmalı, yargılanmalı ve bu ve benzeri maden ocakları derhal kapatılmalıdır.

Hesap sorulmalı

İşçi kayıplarının yanı sıra, siyanür kaynaklı zehrin Fırat Nehri'ne ulaşmış olabileceği ve bunun da ölümcül sonuçlarının ortaya çıkabileceği gerçeğini kabul etmeyen İktidar Bloku ve Anagold şirketi, onun emperyalist Kanadalı ortağı SSR Mining (yüzde 80 paya sahip) ve Türk ortağı Lidya Madencilik (Çalık Holding) ve iktidar medyası olmak üzere bu sömürü ve talan düzeninden nemalananlar; emek, toplum ve doğaya dönük bu katliamdaki kendi hatalarını ve sorumluluklarını gizlemeye çalışarak halkımızı yine "kaza", "kader", "fıtrat" gibi sözcüklerle uyutmaya ve birkaç şirket çalışanını gözaltına alarak olayı geçiştirmeye çalışıyorlar.

İşin daha da kötüsü, bu ve benzeri facialar gelecekte de ortaya çıkacaktır zira etkisiz ve dağınık siyasal muhalefetin varlığında, iyice cesaretlenen İktidar Bloku yerel seçimlerin ardından emek ve doğa talanını ön planda tutan faaliyetlerini artırarak sürdürecektir.

Bu yüzden de, bundan sadece bir kaç yıl önce aynı maden bölgesindeki siyanür sızıntısı karşısında duyarsız kalan, hatta şirketin bölgedeki altın arama kapasitesinin artırılmasına izin veren ve gerekli denetimleri yapmayan dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Bakanı Murat Kurum bu gelişmelerden sorumlu tutulmalı, yargılanmalı ve bu ve benzeri maden ocakları derhal kapatılmalıdır.

Sonuç olarak

500 yıllık kapitalizm ve kabaca son 150 yıldır onun bir aşaması olarak ortaya çıkan emperyalizm, ücretli emek sömürsüne, doğa talanına, diğer ulusal pazarları ele geçirmeye ve büyük çapta sermaye ihracına dayalı olarak varlığını sürdüren bir sistemdir.

Bu sistemin olmazsa olmaz ayağı ise emperyalist sermayenin menfaatlerini kollayan, onun için gerekirse başka ülkeleri işgal eden, askeri darbeler düzenleyen, hatta büyük çapta savaşlar çıkartan ulus devletlerdir.

Nitekim 1973 yılında Şili'nin seçilmiş sosyalist devlet başkanı S. Allende'ye karşı CIA kaynaklı bir askeri darbenin yapılmasının nedenlerinden biri Şili bakır madenlerinin devletleştirilmesidir. Benzer bir devletleştirmeyi petrol sektöründe yapınca Venezüella devlet başkanı Chavez de defalarca darbe girişimi ile karşı karşıya kalmıştır.

Ancak emperyalizmin her zaman içerdeki ulusal sermaye ve ulus devletlerle kaçınılmaz bir işbirliği söz konusudur. Özellikle de çağımızda bu işbirliği olmadan emperyalist kapitalist sistemin işlemesi çok güçtür.

Nitekim Türkiye'de emperyalizm her ne kadar 1950'li yıllardan itibaren bir oyun kurucu olarak devreye girmiş olsa da, asıl varlığını ve etkisini 1980 askeri darbesi sonrasında, özellikle de 2002 yılından itibaren iş başına gelen neo liberal neo muhafazakâr (bugünlerde siyasal İslamcı) AKP iktidarı ve 2016 yılından itibaren de AKP-MHP İktidar Bloğunun ülkede devleti ele geçirmesiyle göstermeye başlamıştır.

AKP iktidarları döneminde sadece denizler, kıyıları, kamuya ait diğer alanlar, ormanlar, milli parklar, göller, nehirler değil, aynı zamanda madenler gibi yer altı kaynakları da yabancı ve yerli büyük sermaye ortaklıklarına peşkeş çekilmiştir.

Bu çerçevede en çok bilineni Kaz Dağları ve Erzincan İliç olmak üzere sayısız altın madeni için bu sermayeye izinler verilmiş, kolaylıklar gösterilmiş, vergisel teşvikler sağlanmıştır.

Kanadalı ortak örneğinde olduğu gibi, yerli ortağın başındaki ismin yakın aile çevresinden birisinin olması ve buradaki yüzde 20'lik hissenin gerçek sahiplerinin kimler olduğu konusundaki tartışmalar, bugün devletleşmiş olan AKP'nin bu sömürü ve talandaki aktif rolünü de ortaya

koymaktadır.

Benzer bir durum savaş yüzünden parçalanmış Kuzey Irak'taki petrolün nemasının paylaşılmasında da söz konusu olmuş, hatta Türkiye bu konuda tazminat ödemeye mahkûm edilmiştir.

Özcesi, içerde ve dışarda kârlı bir sermaye ve servet birikimi oluşturma konusunda giderek zorlanan Türkiye kapitalizmi, hepimize ait olması gereken yer altı zenginliklerimiz üzerinden yürütülen emperyalist kapitalist bir sömürü ile bu sorununu aşmaya çalışıyor.

Bunu yaparken de doğanın ve işçilerin katledilmesine neden oluyor. Kısaca emperyalist sermaye ve işbirlikçilerinin bu savaşı, hem doğaya hem de işçi sınıfına karşıdır ve emperyalist sermayenin bu savaşına, devlet içerde ve dışarıda yürütülen savaş ve faşizan uygulamalarla rıza üretmeye çalışmaktadır.

Bu yüzden de, emek ve doğa mücadelesinin demokrasi ve barış mücadelesinden ayrı tutulmaması gerektiğinin bilincinde olarak; başta işçi sendikaları, diğer emek ve meslek örgütleri, sol siyaset yürüten siyasal partiler, toplumsal hak mücadelesi veren örgütler, ekoloji mücadelesi yürüten örgütler ve kadın örgütleri olmak üzere, tüm Türkiye toplumunun, işçilerimizi, emekçilerimizi ve doğamızı korumak için birlikte mücadele etmesi kaçınılmazdır. ■

Dipnotlar:

(1) *Anagold Madencilik Sanayi ve Ticaret A.Ş., 1 Ocak - 31 Aralık 2021 ve 2022 Hesap dönemlerine ait finansal tablolar ve bağımsız denetçi raporları, https://www.anagold.com.tr/tr/company/bilgi_toplum_hizmetleri.html (16 Şubat 2024).*

(2) *Agr.*

(3) *22 Kasım 2023'te TBMM'de kabul edilen 7474 sayılı "Aile ve Gençlik Fonu Kurulması Hakkında Kanun.*

(4) *<https://marxistsociology.org/2022/09/why-a-19th-century-concept-of-social-murder-is-very-much-relevant-today> (16 Şubat 2024).*

Durak Tekstil İşçileri Direnişte

Hak-İş Konfederasyonu'na bağlı Öz İplik İş Sendikası'na üye olan 6 işçi Durak Tekstil patronları tarafından işten çıkarılınca fabrika önünde direnişe geçtiler. İşçilerin üye olduğu Hak-İş'e bağlı Öz İplik İş Sendikası bir basın bildirisini yayımlayarak işçilerin sırf sendikaya üye oldukları için işten çıkarılmasıyla işverenlerin suç işlediğini dile getirmiş ve Durak Tekstil işverenin Anayasal sendikal hak ve özgürlükleri engelleyemeyeceğini belirtmiştir. Sendikanın bildirisinde şu noktalara dikkat çekiliyor.

"Bugün Durak Tekstil işçilerinin sendikalaşma mücadelesi için buradayız.

Durak Tekstil işverenin hukuk tanımaz tavrı için buradayız.

Durak Tekstil yetkililerinin anayasayı ihlal etme sebebiyle buradayız.

Baskılara, zulüme, hukuk tanımaz tavıra itiraz ettiğimiz için buradayız.

Bursa'da faaliyet gösteren Durak Tekstil çalışanları yaklaşık beş ay kadar önce sendikamız Öz İplik İş'e üye olmaya başlamışlardır.

İşçilerin sendikamıza üye olmasından haberdar olan işveren ve işveren vekilleri tarafından işçilere baskı yapılmıştır.

İşçilerin anayasal, sendikal hak ve özgürlükleri engellenmiştir. Sendikaya üye olmak ve üyelikten ayrılmak anayasal haktır. Sendikalaşmayı engellemek suçtur. İşçiler burada sendikamıza üye olmak istiyor. Anayasal haklarını kullanmak istiyor.

... Çalışanların sendikaya üye olma özgürlüğüne saygı göstermelisiniz.

Şanlıurfa'da Özak Tekstil'de düşük ücrete mahkûm edilen, ağırlığını kadınların oluşturduğu işçiler, düşük ücretleri, hakaretleri protesto etmek için direnişe geçtiler. İşçilerin Bir Tek-Sen'e geçmek istemesi üzerine patronun yanında yer aldı. Devletin kolluk kuvvetleri bütün gücüyle direnişi engellemeye çalıştı. İşçilere orantısız güç kullanıldı, kadın işçiler yerlerde sürüklendi. AKP iktidarının bugüne dek bir kez bile işçinin yanında yer almadığını işçiler her eylemleriyle yaşıyorlar, görüyorlar. Soma'da yere düşen madenciye tekmeleyen Erdoğan'ın özel kalem müdür yardımcısı Almanya'ya ticari ateşe olarak atanıyorsa, işçilere zulüm uygulayan, bürokratlar, kolluk kuvvetleri, hatta cami imamı bile kendilerine vazife çıkarırlar sonuçta. Onlar, örgütsüz, sendikasız işçiyi sever sadece... 12 Eylül sonrası iktidara gelen patron örgütlerinin adamı Turgut Özal da "ben zenginleri severim" diyordu. O yüzden de işçiler her eylemlerinde, "Çankaya'nın şişmanı, İşçi düşmanı" sloganını atıyordu. AKP'li Recep Tayyip Erdoğan ile ANAP'lı Turgut Özal'ın işçiye yaklaşımı aynı kaynaktan besleniyor çünkü... İşte tam da bu yüzden Hak-İş yöneticilerinin "Sendikaya üye olmak ve üyelikten ayrılmak anayasal haktır" söyleminin havada kalmamasını görmek istiyor işçiler." ■

Politika Gazetesi Bursa Temsilciliği

Güvence Demokrasidir

Halit ERDEM

Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu, Türk İş Mevzuatını ve kanunlarını birleştirmek üzere çalışmalarını sürdürüyor. Son iş kanunu 2003'te yapıldı ve taşeronluk, güvencesiz çalışma düzenlemeleri AKP iktidarınca yasalaştırdı. Türkiye ekonomisi AKP döneminde ucuz emek çalıştırmada, iş kazalarının artışında, sigortasız işçi çalıştırmada, çocuk işçi ve bedava kadın emeği alanlarında uyguladığı işçi düşmanı politikalarla idare edildi ve bir engellemeyle karşılaşmadı. Bu süreçte işçinin emeğinden, sofrasından kesilen paralar bankalara, sermayeye peşkeş çekildi. Bunlar yetmedi şimdi yeni düzenlemelerle eski kanunlardan kalmış olan kazanılmış haklar budanacak. Esnek çalışma süresi belirli sözleşmeli çalışma düzeni getirilerek, kıdem tazminatı da içinde birçok sorun bir anda çözülmüş olacak. Bu hazırlığı cumhurbaşkanlığı yapıyor, oysa son iş yasasında bu düzenlemelerin yapılacağı 'üçlü danışma kurulu' kurulmuştu. Bu tür ayak bağlarından kurtulmak istiyorlar.

İdeoloji, ekonomi ile desteklenmediğinde etkili olamaz

AKP, iktidarda kalmak için rızasını aldığı ve İslami ideolojinin çemberi içinde tutmaya çalıştığı yoksul emekçileri, emeklileri ve iktidarın nimetlerinden faydalanan çeşitli toplumsal tabakaları bir arada tutmakta zorlanıyor. Bir önceki seçimlerde uyguladığı ve faydasını gördüğü yöntemlere yeniden başvuruyor. Asgari ücret, emeklilik aylıkları bir sisteme bağlı olmadan artırılıyor, devlete kendi kadrolarını dolduruyor.

AKP, devletin kaynaklarını sermaye çevrelerine, bankalara, kendi inşaat, ticaret, silah tekellerine aktarırken halk yığınlarını da gözettiğini "gösteren" aslında göstermelik adımlar atıyor. Ancak bu politikalar aynı zamanda onun zayıf noktalarıdır. Milliyetçi, İslamcı partileri kendi bloku içinde tutmak, halkı yoksulluk, işsizlik, borçluluk cenderesine bağlı kılmak, çıkış yollarını, hak arama yollarını tıkamak istiyor. Bunun için de yargıyı, baskı sistemini her hak arayana susturmak, yıldırım için teyakkuzda tutuyor.

- Cumhurbaşkanlığı Hukuk Politikaları Kurulu Başkanı Mehmet Uçum, yanına iki bakanı oturtarak, çalışma mevzuatını birleştirmek için hazırlık çalışmalarının tamamlandığını açıkladı.
- Prof. Aziz Çelik: "Bu çalışma, çalışma mevzuatını birleştirmek ve çalışanların tabii olduğu tüm iş mevzuatında esnek çalışmayı yasalaştırmak amacıyla yapılıyor. Oysa asıl ihtiyaç iş mevzuatının demokratikleştirilmesidir. Bu kurulun böyle bir yetkisi yoktur. Şu anki iş kanununda bu tür değişiklikleri yapacak kurul tarif edilmiştir; üçlü danışma kurulu. Sıra iş mevzuatına geldi."
- Umut-Sen: "İşveren yasalara uymuyor. Yasa varmış gibi davranmanın bir anlamı yok. İşçi sınıfı kendi açısından çıkarı neyse onu yasa olarak belirleyip mücadele etmelidir. Başka şans yok..."

Bu yazının yazıldığı günler 2024 yerel seçimlerine hazırlıkların en yoğun yapıldığı dönem, ancak konusu emek ve demokrasiyi savunan partilerin, toplum çevrelerinin yerel seçimlere nasıl hazırlan-

dıkları, hangi strateji ve taktikler uyguladıkları, bunların doğruluğunu yanlışlığını söz konusu etmek, bunları tartışmak değil. Bunlar zaten konuşuluyor ve uygulanmaya çalışılıyor. Ve kuşkusuz, emek ve de-

AKP iktidarı, işçi sınıfını sendikasızlaştırıyor, sendikalı olan işçilerin de grev hakkını kullanmasını fiilen engelliyor. Böylece işçi sınıfını devasa bir asgari ücretliler kitlesine çeviriyor. Örgütsüz, sendikasız işçiler güçsüz bir biçimde, yılda bir kere yapılan asgari ücret artışını bekliyor. Oysa grev hakkına sahipse, sendikalı işçiler hak ettiğini almak için mücadele edebilirler.

İşçi sınıfının deneyimli olanları ile mücadeleciler bölükleri bulursa hem kazanılmış haklarını koruyacak, yeni kazanımlar elde edecek ve değişiklikleri işçi lehine düzenleyecek sihirli bir formülü bulabilirler?

Bu formül demokrasidir. Demokrasinin yeniden inşa edilmesidir.

mokrasî güçlerinin elde edeceği başarılar, yerel demokrasinin güçlenmesine katkıda bulunacak ve elbette her seçim öncesi bu çalışmalar gündemin ağırlıklı maddeleri olacaktır, bunda kuşku yok. Ancak bugün seçim çalışmalarının gölgesinde yürütülen bir başka sürece daha eğilmek ve dikkat vermek gerektiğini düşünüyorum.

Bu neden önemli?

Devletin olanaklarını pervasızca kullanan AKP ve etrafındaki siyasal İslam'a bağlı güçler 'cumhuriyetin kurucu değerleriyle' hesaplaşmayı sürdürüyor. Türkiye'de kurulu sistemin kökten değiştirilmesi, sosyal devletin yeniden inşası, sağlık sisteminin sermayeleştirilmesi, tarım, şehirleşme, konut yapımı ve devletin yeniden yapılandırılması ve benzeri alanlarda gözlemlediğimiz köklü değişiklikler yapılıyor, devletin yeniden inşası sürdürülüyor. Gerçekte inşa edilmeye çalışılan düzen İslami ideoloji ile perdelenmeye çalışılan sermayenin baskıcı otoriter düzenidir. Değilse sermayenin dininin ve renginin olmadığını hepimiz biliyoruz. Türkiye'nin dünya kapitalist, emperyalist sistemine entegre edilmesi, bağlanması çalışmalarıdır.

Siyasal ve sosyal alanlarda yürütülmekte olan bu programlar laik, kendilerini 'cumhuriyetin bekçisi' olarak gören güçlerin sinir uçlarına dokunsa da etkili bir karşı çıkış örgütlenemiyor. Çünkü mesele henüz tam olarak çözümlenmiş, açığa çıkarılmış değil. Meselenin özü bütün bu ideolojik, kültürel söylemin perdelediği gerçeklik, sermayenin egemenliği ve kapitalist sömürü düzeninin sürdürülmesidir. Bu durum çeşitli muhalif güçler tarafından dile getirilmiş olsa da karşısında güçlü bir alternatif program, elle tutulur bir çözüm yolu üretilmedi. Bir önceki seçimlerde bir araya gelen altı partinin iki yıldan fazla çalışarak ortaya çıkardığı ekonomik program neo-liberalizmin bazı sosyal alanlarda rötuşlanmış kapitalizmi restore etme programıydı. Bu nedenle de halk kitleleri nezdinde inandırıcı bulunmadı. Kapitalizmin ve liberal ideolojiye bağlı partilerin gelecek tasavvuru 'kalkınma, rekabet ve daha çok üretimdir'. Bu çerçevede kapitalizmin sebep olduğu hiçbir sorun çözülemez.

Sınıf mücadelesi yerine sınıf barışı

İslami ideoloji ile perdelenmiş neo-liberalizm 2002'de liberal partilerin çökmesi sonucu Adalet ve Kalkınma Partisi, dünya konjonktürünün verdiği destek ve itkiyle iktidara geldi. AKP, ülkenin emek yasalarını ve yerleşik düzenini değiştirmeyi ilk olarak 2003 yılında 'yeni' iş kanununu yürürlüğe sokarak başlattı ve adım adım geliştirdi. AKP, 'liberal' politikalar izlediği 2010 yılına kadar süren dönemde de güç aldığı, dayandığı İslami kesimin taleplerinin savunuculuğunu yaptı. Daha çok esnaf ve küçük üreticilikten Anadolu kaplanlarına sıçrayan bu kesim önemli bir sermaye birikimi sağlayarak ülke ekonomisine yön verir hale geldi. Uzun yıllar Anadolu'nun yeni sanayileşen pek çok bölgesinde, üretim, işçi-patron, emek-sermaye ilişkisinden daha çok paternalist, işçiyi de koruyor görünen dindar, akraba, hemşeri ilişkileriyle çevrelenmiş bir ortam içinde sürdürüldü ve İslami ideoloji ve hayat tarzı tüm sınıf çelişkilerini dışladı.

Akan su yolunu buluyor

Yolun sonuna geliniyor: AKP iktidarı ya aynı motiflerle yükseliş trendine geçen Yeniden Refah Partisi veya benzer koalisyonlarla yoluna devam edecek ve İslami motiflerle bezenmiş kapitalist sistem bir süre daha nefes almış olacak. Ya da işçi hakları düzeninden başlayarak baskıcı, otoriter düzen yeniden inşa edilecek. Neden işçi haklarından diyorum? Çünkü yazının başlığına da aldığım iş mevzuatını değiştirmek, grev hakkı başta olmak üzere hak arayışlarını zorlaştırmak ve yeni arayışların önünü tıkamak için önemli. Esasında Soma maden katliamı sırasında Türkiye işçi sınıfı ve demokrasi güçleri bir refleks gösterebilseydi, yenilginin bu kadar ağır sonuçları olmayabilirdi.

Soma maden faciası, işçinin hayatını bir harcama kalemi olarak gören maden patronlarının, onlara ne kadar üretirse, hepsini satın alacağı garantisini veren devletin gaddarlığını, kapitalist düzenin vahşetini gösteren bir felaketti. Ve eğer patronun yanında mevzilenen düzen sendikalarına karşı örgütlenen bağımsız sendikaların, bir avuç cefakâr maden işçisi ve devrimci sendikacının feryadı duyulabilseydi, bu kadar vakit kaybedilmiş olunmazdı. Onlar yalnız bırakıldı. Soma maden işçilerinin direnişi ve bağımsız devrimci sendikacılığın kazandığı moral üstünlük kısa sürede yitirildi. Maden ocaklarında yeterli güvenlik önlemi alınmadan üretim yapılma-

yacağı kararı sürdürülemedi. Kısmi iyileştirmeler getiren yasanın yürürlüğü 2025'e uzatıldı.

Mücadele her an gidişatı tersine çevirebilir

Cumhurbaşkanlığı görevlileri sürecin önünü kesmek, derinden gelen dalgayı durdurabilmek için çabalyor. Kapitalizmin can simidi gibi sarıldığı yasaları

Yolun sonuna geliniyor: AKP iktidarı ya aynı motiflerle yükseliş trendine geçen Yeniden Refah Partisi veya benzer koalisyonlarla yoluna devam edecek ve İslami motiflerle bezenmiş kapitalist sistem bir süre daha nefes almış olacak. Ya da işçi hakları düzeninden başlayarak baskıcı, otoriter düzen yeniden inşa edilecek. Neden işçi haklarından diyorum? Çünkü yazının başlığına da aldığım iş mevzuatını değiştirmek, grev hakkı başta olmak üzere hak arayışlarını zorlaştırmak ve yeni arayışların önünü tıkamak için önemli. Esasında Soma maden katliamı sırasında Türkiye işçi sınıfı ve demokrasi güçleri bir refleks gösterebilseydi, yenilginin bu kadar ağır sonuçları olmayabilirdi.

güçlendirmeye, boşlukları doldurmaya çalışıyor. Ancak her an kurulu yapıları bozacak, gidişatı tersine çevirecek çelişkileri ortadan kaldırmaya, durdurmaya güçleri yetmeyecektir. Bunun belirtileri açık seçik görülüyor. Türkiye işçi sınıfı ve emek hareketinin yüz yıla dayalı bir sınıf mücadelesi tecrübesini bağrında taşıyan metal işçilerinin, özellikle de DİSK/Birleşik Metal İş'in mücadelesi grev hakkının demokrasinin anahtarı olduğunu bir kez daha gösterdi.

Metal işçileri, fiili OHAL rejiminin grev yasalarını aşarak, fiilen grev hakkını kullanabilen işçi sınıfının mücadelecisi

bir kesimdir. İşçilerin üretimden gelen gücü, ne zaman grev ilan edilse yasaklanarak kırılıyor. Bunun bir istisnası, geçmiş toplu sözleşme süreçlerinde grev yasağını tanımayarak greve çıkan metal işçileridir. Eğer ellerinde böyle bu güç olmasaydı, metal patronlarının örgütü MESS'in %35'lik başlangıç teklifini, belki birkaç puan daha artırılmış haliyle, kabul etmek zorunda kalacaklardı.

Oysa 4 ay süren bir mücadelede, fabrikalarda yapılan eylemler, toplamda 60 saati bulan fiili iş bırakmalar ve yedi işletmede grevin ilan edilmesi, MESS'i %98'lik bir zamma imza atmak zorunda bıraktı. Birleşik Metal İş Sendikası Genel Başkanı Özkan Atar, sosyal haklarla birlikte ücret zammının yıllık %157'yi bulduğunu açıkladı. Metal işçilerinin, özellikle de DİSK/Birleşik Metal İş'in mücadelesi sonucu MESS'in görece yüksek ücret artışlarına imza atmakta kalması, grev hakkının demokrasinin anahtarı olduğunu bir kez daha gösterdi. Sınıf mücadelesi, grev, direniş deneyimi

olan sendikalar işçi sınıfının bu tecrübeli bölümü önemli bir potansiyeldir.

Yeni bir mücadele dalgası

Şanlıurfa sanayi bölgesinde kurulu Özak fabrikasında çoğunluğu kadın olan işçiler, hakaret ve düşük ücret yüzünden direnişe geçti. Hak-İş'e bağlı sendika patronun yanında yer aldı. İşçiler yakın zamanda Gaziantep'te tekstil direnişlerine öncülük etmiş Birtek-Sen'e başvurdu. Müftü, işçiler avlusunda toplanmasını diye camiye kilitleti. Vali, fabrikanın çevresine jandarma yığı. İşçiler her gün dayak yediler. Gaziantep'te tekstilciler Özak patronuna 'her talebi kabul et, sendikayı etme' dediler. Gerekirse zararını karşılıyoruz. Hayatlarında ilk kez eylem yapan Şanlıurfa işçiler kendi değerlerini de anladılar. Özak, Zara ve Levi's gibi çok sayıda küresel markanın tedarikçisiydi. İstanbul'a gelip Zara'nın Levi's'in mağazaları önünde eylem yaptılar. Şu anda görüşmeler sürüyor.

AKP iktidarı, işçi sınıfını sendikasızlaştırıyor, sendikalı olan işçilerin de grev hakkını kullanmasını fiilen engelliyor. Böylece işçi sınıfını devasa bir asgari ücretliler kitesine çeviriyor. Örgütsüz, sendikasız işçiler güçsüz bir biçimde, yılda bir kere yapılan asgari ücret artışını bekliyor. Oysa grev hakkına sahipse, sendikalı işçiler hak ettiğini almak için mücadele edebiliyor.

İşçi sınıfının deneyimli olanları ile mücadeleciler bölükleri buluşursa hem kazanılmış haklarını koruyacak, yeni kazanımlar elde edecek ve değişiklikleri işçi lehine düzenleyecek sihirli bir formülü bulabilirler?

Bu formül demokrasidir. Demokrasinin yeniden inşa edilmesidir. Tabandan başlayarak, bizzat işçilerin, çalışanların katılımıyla inşa edilecek bir demokrasi. Adına da ister Radikal Demokrasi, ister Halk Demokrasisi denilsin... ■

Seydişehir Alüminyum Direnişi:

Yel Eken Fırtına Biçer

□ Celal SONUVAR

ETİ Maden İşletmeleri ve Seydişehir Alüminyum İşletmesinin Hikayesi

1935 yılında Türk doğal kaynaklarının çıkarılmasını finanse etmek için kurulan bir banka olan Etibank kuruldu. 1993 yılında şirketin bankacılık işleri özelleştirildi ve madencilik etkinlikleri Eti Holding A.Ş. çatısında birleştirildi. 2004 yılında şirket yeniden yapılandırıldı ve Eti Maden İşletmeleri adını aldı. 24 Şubat 2017 yılında yayımlanan kararname ile bütün hisselerinin Türkiye Varlık Fonuna devredilmesi kararlaştırıldı. Varlık Fonu da Seydişehir Alüminyum İşletmelerini başka işletmelerde de olduğu gibi Cengiz Holding'e peşkeş çekti.

1969'da Seydişehir'de temeli atılan Etibank Alüminyum fabrikası, 1973'te %70 kapasite ile üretime açıldı. SSCB'nin kurduğu fabrika, Avrupa'nın en büyüğü, dünyanın da 3. büyük alüminyum fabrikasından biriydi. 8500 işçi fabrikada üç vardiya çalışırken, 5000 işçi de madende çalışmakta idi. Toplam 13.500 işçinin şehre gelmesiyle küçük bir kasaba olan Seydişehir bir işçi kentine dönüştü.

Seydişehir Alüminyum'da Sendikal Mücadele Tarihi

1973 tarihinde, DİSK'e bağlı Türkiye Maden İş Sendikası ve Bağımsız Özgür Alüminyum İş Sendikası örgütlenme çalışmalarına başladılar. Bu çalışmalardan 1974'den, 1975'e kadar Özgür Alüminyum İş toplu sözleşme görüşmelerinde tek yetkili sendikaydı. 1975-1976 arası yeniden Türk-İş'e bağlı Türk Metal sendikası ve DİSK üyesi Türkiye Maden İş sendikası örgütlenme çalışmalarını aralıksız yürütürlerken, Ülkü Ocakları Başkanı Hasan Kadioğlu'nun öldürülmesi provokasyonu ile yükselen milliyetçilik ve işçilerin korkutulması sonucu Türk Metal yetkili sendika oldu.

1976-1977 yılları arasında MHP, ÜGD ve Türk Metal sendikasının mili-

tanları tarafından işçilere yapılan baskı ve saldırılar, Seydişehir işçisini aynı iş kolunda faaliyet gösteren DİSK'e bağlı Türkiye Maden İş Sendikasına yöneltti. Bu yönelim karşısında Maraş olaylarındaki gibi Türk Metal'e üye olmayan işçilerin demokratların, ilericilerin evleri işaretlenerek 28 Mayıs 1979'da çoğunluk sendikası haline gelen Türkiye Maden İş Sendikasının üyelerine yönelik saldırılar

başladı ve şehir yağmalandı. Bu olay karşısında da Türkiye Maden İş Sendikası üyeleri 1979'da çoğunluk sendikası olduğunu çalışma bakanlığına sundu. Türk Metal buna itiraz ederek yetki görüşmelerinin iş mahkemesine taşınmasına sebep oldu. İki asliye hukuk hakiminin görev aldığı Seydişehir'de, Maden İş Sendikası lehine karar veren hakim, baskı ve tehditler sonucu kararını geri çekmek zorunda kaldı. Aynı düzeyde ki iş mahkemesi hakimleri de baskılar sonucu geri çekildiklerini beyan ettiler. Yetki görüşmeleri bir üst mahkeme olan Yargıtay'a gitti. Bu süreçte 24 Ocak kararlarının ilanı ve sonrasında 12 Eylül faşizminde DİSK kapatıldı. Tekelci burjuvazinin devleti, sendikaları yasaklayarak, sendika yönetici ve temsilcilerini tutuklayarak ve yargılayarak sınıf mücadelesinin sonlandırabileceğini düşündüler. Belki uzun yıllar işçileri sarı sendikalar ile oyaladılar. Mücadele geriledi. Ancak son gelişmeler de ortaya koydu ki emek

sermaye çelişkisi ve işgücü sömürüsü sürdükçe işçi sınıfı mücadelesinden vazgeçmeyecektir. Kısacası evdeki hesapları çarşıya uymadı.

Yıl 2024: Seydişehir İşçileri Yine Direnişte

06.02.2024 tarihinde, Cengiz Holding'e peşkeş çekilerek özelleştirilen Etibank Alüminyum fabrikasında işçiler direnişe

işverenle görüşerek işçilerin taleplerini ileteceğini ve sonuç alacağını beyan ederek işçilerin 12 Şubat tarihinde direnişi sonlandırarak üretime dönmelerini sağladı. Ücretlere %62 ilave zam, yol parası ve promosyonların ödeneceğine dair bir ara anlaşma sağlandığını beyan ederek işçileri direnişten vazgeçirmeye çalışıldı.

İşveren ve Sarı Sendika İşbirliğiyle İkinci Saldırı

18 Şubat 2024 tarihinde sendikanın vaatlerine rağmen, direnen işçilerin sözcülerinin işlerine son verilme süreci başlatılmıştır. 6 Şubat ile 12 Şubat tarihleri arasında işçiler gece gündüz demeden tüm Seydişehir halkının da desteğini alarak direnişlerini nasıl başlatıp sürdürdüler ise işverenin sarı sendika işbirliği ile başlattığı bu saldırıyı da geri püskürtmesini bilecektir. İşverenlerin, sarı sendikalar ile işbirliği içinde işçilerin en doğal sendikal hak savunmalarını engellemeye çalışmaları sadece işçilerin mücadele azmini güçlendirecek, onların sendikal bilinç kazanma sürecini ilerletecektir. 6 Şubat'tan beri yaşanan tam da budur. İşçiler sarı sendikaların işbirlikçiliğine karşı kendi haklarını savunmak için direnişe geçmişlerdir. İkinci adım mücadeleciler sınıf sendikaları konusunda tercih yapma adımı olacaktır. Sendikal bilinç kazanmış işçilerin içinde bu mücadelelerde pişen öncü işçiler sendikal bilincin üzerine sınıf bilinci kazanacaklar ve işverenin karşısına çok daha kararlı olarak dikileceklerdir.

Türkiye'nin işçi havzaları olan kentlerde, işçi sınıfı ve emekçilerin mücadelesi her zaman sürdü. Baskı, zulüm ve sömürü devam ettiği sürece, işçi sınıfının, emekçilerin baskı ve sömürüye karşı, sömürünün sınırlandırılması ve topyekün ortadan kaldırılması mücadelesi sürecektir. İşçi sınıfı bu mücadeleler içinde sınıf bilincini kazanacak ve pekiştirecektir.

İşçi sınıfı, emekçiler savaşı ve sömürsüz bir dünyayı kuruncaya dek bu mücadele devam edecektir. ■

(*) Celal Sonuvar 12 Eylül 1980 öncesi DİSK'e bağlı T. Maden İş Sendikası saflarında mücadele eden öncü bir Seydişehir Alüminyum İşletmesi işçisidir.

başladılar. 13.000 - 16.000 TL maaşla çalıştırılan kalifiye işçiler hiçbir sosyal hakka sahip olmayarak, ülkemizin enflasyonist politikalarıyla hızla yoksullaştırılmış, beslenme, barınma, eğitim, sağlık gibi haklardan yoksun bırakılmışlardır. Seydişehir işçilerinin en az %20'si, temel ihtiyaçlarını karşılamak için vardiya sonrası inşaat, pazarcılık gibi ek işlerde çalışmak zorundadırlar. İşçilerin %80'e yakını bağı bahçesi tarlası olduğundan fabrika dışında çiftçilik yaparak yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar.

Özelleştirmeye işçi sayısı 1830'a düşürülmüş, bu işçiler sermaye yanlısı sarı sendika olan Hak İş'e bağlı Özçelik İş sendikasına üye olmaya mecbur bırakılmışlardır. Özçelik İş'in yaptığı toplu sözleşmeye karşı ve işverene karşı işçiler direnişe başladılar. Sendika başkanı, direnen işçiler hakkında hiçbir disiplin soruşturması açılmayacağını, haklı bir mücadele yürüttüklerini ve kendisinin

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 15 Ocak 2024 Tarihli Açıklaması:

Komünistler, Safınızı Belirleyin!

Sınıf hareketi ortaya çıkmalı beri bir dizi ayrışma yaşamıştır. Bu ayrışmaların en önemlilerinden biri komünistlerin savaş karşısında aldıkları tutum olmuştur. 15 Ocak 1919'da Alman burjuvazisi tarafından yoldaşı Rosa Lüksemburg ile birlikte katledilen komünist önder Karl Liebknecht'in bu konuda ders niteliğinde bir söylemi vardır. Alman sosyal demokratlarının Birinci Dünya Savaşı sürecinde kendi devletlerinin savaşçı politikalarını desteklemelerini mahkum etmiş ve "Asıl düşman kendi ülkemizdedir" demiştir. Bu şekilde komünistlerin kendi ülkelerindeki burjuva iktidarlarını yıkarak savaşa son vermeleri politikasına bugün için de geçerli olan katkıda bulunmuştur.

Lenin önderliğindeki Bolşevikler Büyük Ekim Devrimi'ni gerçekleştirir gerçekleştirmez "Barış İçin Kararname" bağitleyarak Birinci Dünya Savaşı'na son vermişlerdir. Devrimle yıktıkları Rus Çarlığı'nın savaşını sürdürmemişlerdir.

Türkiye Komünist Partisi, Türkiye NATO'ya üye olabilsin diye Türkiyeli gençleri Kore'de savaşa sürüp kıldırırken "Kore Nire?" belgisi altında ülke çapında çok yaygın bir kampanya sürdürmüştür.

Komünist olmanın kıstası bugün de değişmemiştir. Savaşlara karşıdır ve barışı savunurlar. Barış için de savaşılır ve bu bir sınıf savaşımıdır. Gençlerini savaşa süren kendi ülkelerinin devleti de olsa ona karşı çıkarlar.

Türkiye neredeyse elli yıldır "terörizme karşı savaş" adı altında Kürt halkına karşı bir savaş yürütüyor. Cumhuriyet döneminin çözülmemiş en önemli sorunlarından biri olan Kürt ulusal sorununu çözmek için Kürt halkına karşı bir imha savaşı yürütülüyor. Kürt halkı da doğal olarak buna karşı direniyor ve bir

savunma savaşı sürdürüyor.

Milli nitelikleri ve hakları yok sayılan Kürt halkı Türkiye nüfusunun yüzde yirmi beşini oluşturuyor. Anayasal temelde güvence altına alınmış milli, politik ve kültürel haklarının yerine getirilmesini istiyor. Komünistler bu talebe saygı duyarlar ve desteklerler. Ancak, komünistler daha ileri olan bir istemi; ulusların ayrılma hakkı dahil kendi kaderlerini belirleme hakkını savunurlar. Kürt halkı, Türk halkı ve diğer halklar ile birlikte yaşamak isterse de buna destek veren politikalar izlerler.

Türkiye Komünist Partisi kurulduğundan itibaren bu ilkeyi savunmuştur. Partimizin kurucuları, Mustafa Suphi ve yoldaşlarının hazırladıkları birinci parti programı bu temeldedir. Yapılacak bir halk oylaması ile halkların kendi kaderlerini belirleyeceklerini karar altına almışlardır. Halklar birlikte yaşamaktan yana karar verirlerse de "işçi ve rençber şuraları cumhuriyeti" çatısı altında anayasal nitelikte eşit haklar ile yaşayacaklarını ön görmüşleridir.

Türkiye Komünist Partisi'nin o gün programı ve politikası ne ise bugün de odur.

Adına "komünist" nitelemesini yakıştırmış ve devlet icazeti ile kurulan SİP / "TKP" 12 Ocak 2024'te Güney Kürdistan topraklarında yaşanan ve yıllardır süren savaşın sadece parçası olan bir gelişme ile ilgili açıklama yayınladı. 13 Ocak tarihli açıklamada "Başımız sağ olsun. Bir kez daha PKK saldırılarında hayatını kaybedenlerin ve yaralananların olduğunu öğrenmenin acısını yaşıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti'ni düşman ve gayri meşru görenlerin uluslararası dengelerin karanlığında kanlı bir stratejiyi hayata geçirme

çabalarına seyirci kalmayacağız" diyor.

"Cumhuriyetin kazanımlarına sahip çıkma" söyleminin geleceği nokta "Türkiye Cumhuriyeti'ni düşman ve gayri meşru görenlerin..." karşısında olma noktası oluyor. Kısacası bu zevat sermayenin TC'sine dost diyor ve onu meşru görüyor. Sahte komünistlik burada bitmiştir. Bu grubun sınıf savaşımı ile hiçbir ilişkilerinin kalmadığının ilamıdır.

Türkiye bölgesel emperyalist bir devlettir. Kürt halkına karşı soykırım uygulamanın ötesinde, Irak ve Suriye topraklarını aynen Kıbrıs topraklarını işgal ettiği gibi işgal ederek emperyal yayılmacı amaçlar gütmektedir. Bosna'da, Senegal'de, Libya'da, Azerbaycan'da, Özbekistan'da, Kırgızistan'da askeri üsler kurmaktadır. Askersel sanayi kompleksleri kurarak silah üretmekte, sivil üretim yapan sanayi tekellerini savaş endüstrisi konusunda üretim yapmaya zorlamakta, ürettiği silahları uluslararası alanda ihraç etmekte ve Kürt halkına karşı savaşta denemektedir. TC'nin "yerli ve milli" silah sanayii bu anlama gelmektedir.

Komünistlerin stratejik amacı ise bu sömürü ve savaş düzenine son vermek, işçi sınıfının önderliğinde tüm ezilen yoksul halkların iktidarını kurmaktır. Dolayısıyla Karl Liebknecht'in savunduğu gibi "kendi ülkesindeki düşmana karşı savaşmaktır". Ona destek vermek, onu savunmak değildir. Kendi emperyalistlerine karşı savaşmayı ilke edinmemiş bir hareket NATO'ya da diğer emperya-

list merkezlere karşı da savaşmaz.

"Ulusalçılık" adı altında milliyetçiliğin varacağı nokta sosyal şovenizmdir. Komünist partiler on yıllardır bu olguya karşı ideolojik mücadele yürütüyorlar. Bu zehirli oku yiyenler iflah olmazlar. Biz de "komünistlik"

adı altında bu çarpık görüşleri savunanları Türkiye devrimci kamuoyu ve uluslararası komünist ve işçi partileri nezdinde teşhir ve mahkum ediyoruz.

Komünistler Proletarya Enternasyonalizmi ilkesinin ateşli savunucularıdır. Her türlü ulusalcı, milliyetçi ve şoven etkilere kapalıdır. Adına aldanarak bu ve benzeri gruplar çevresinde yer alan Marksizm-Leninizm ilkelerini şiar edinmiş dürüst komünistleri saflarını belirlemeye çağırıyoruz. Bu yapıları kimse düzeltemez, bunlar iflah olmaz şekilde yanlış yollara sapmışlardır.

- Yaşasın Türk ve Kürt halklarının birleşik devrimci mücadelesi!
- Yaşasın Proletarya Enternasyonalizmi!
- Yaşasın Marksizm-Leninizm!
- Yaşasın TKP! ■

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
15 Ocak 2024

Sıkıcı ve Önemli Bir Konu: Seçimler ve Tutulacak Ana Halka

□ Kemal ATAKAN

Yerel seçimler yaklaşıyor. Olağanüstü gelişmeler olmasa kimse seçim dışında herhangi bir konuyla ilgilenmiyor. Lanet olası İliç katliamı olmasa işçi sınıfının sorunları, ekolojik sorunlar gündem dahi olmayacak. İktidar dalga geçer gibi asgari ücret “zammı” yapıyor, ses yok! Emeklilere şaka gibi “zam” yapıyor, hareket yok! Hamsi 100 TL, Kıyma 400 TL oluyor, ses yok! Kitle taşıma araçlarına yüzde yüze yakın zam yapıyor, ses yok! 17.000 TL’lik asgari ücret alanlar 10.000 TL kira ödüyor, ses yok!

Garip ötesi inanılmaz bir durum ile karşı karşıyayız.

CHP, işi gücü bırakmış DEM Parti yeni bir barış süreci başlatmak adına AKP ile pazarlık yapıyor, onun için metropollerde ayrı aday çıkarıyor savında bulunuyor. Bu savın ne kadar mesnetsiz olduğu ayrı bir konu ama CHP bu konuda DEM Parti’yi suçlayana kadar Mayıs ayındaki Cumhurbaşkanlığı ve Genel Seçimlerde ittifak kurduğu siyasi ortaklarına bir göz atsa hiç fena olmayacak. İYİP, Saadet, DEVA ve Gelecek partileri tüm illerde CHP’ye rakip adaylar ile seçimlere katılırken Sayın CHP yetkilileri bunu görmüyor DEM Parti ile uğraşiyor.

DEM Parti CHP’yi neden desteklesin? 2019 yerel seçimlerinde hiçbir pazarlık yapmadan, herhangi bir şart koşmadan İmamoğlu’nu koşulsuz destekli de ne oldu? Sayın İmamoğlu İBB’nin İnsan Kaynakları dairesini İYİP kadrolarına verdi ve onlar seçimlerden sonra ilk fırsatta HDP’li olduğu düşünülen tüm Belediye çalışanlarını işten attı. Bırakın HDP’lileri CHP’li sol sosyal demokrat, sosyalizan eğilimli çalışanları da temizledi. İmamoğlu ne yaptı? Faşist Alparslan

Türkeş’in ölüm yıldönümlerinde iki gözü iki çeşme mesajlar yayınladı ama bu ülkenin en namuslu siyasetçileri tutsak edildiklerinde sesi soluğu çıkmadı.

Bu noktada daha önce değindiğimiz bir konuyu tekrar hatırlatmakta yarar görüyoruz. 2019 Yerel seçimlerinde İstanbul seçimlerini 13.000 oy farkla CHP kazandı. AKP bu sonuca itiraz etti. Kıyamet kopardı. Sonuçta uzun tartışmalar ve anlaşılan pazarlıklar sonucunda İBB Başkanı seçimlerinin yenilenmesi kararı

İşte tam da bu nedenlerden dolayı komünistler bu seçimlerde DEM Parti’nin seçim stratejisinin destekçisi ve uygulayıcısı olmalıdırlar. İlkesizlikler teşhir edilmeli ve “ama” ile başlayan “AKP’ye kazandırma” tezlerine ilkesel olarak itiraz etmek zorundadırlar. Şunu görmemiz gerekiyor. Eğer bugün herkesin çok eleştirdiği MHP destekli AKP rejimi yirmi yılı aşındır iktidarda ise bu CHP ve benzeri statükocu devlet partilerinin yüz yıllık siyasi pratik ve uygulamalarının sonucudur. Onun için bu ülkede devrimci demokratik alternatif güçlendirilmeli ve sadece seçim stratejisi olarak değil gerçek bir iktidar alternatifinin geliştirilmesi gözü ile bakılmalıdır.

alındı. Sonuçta 13.000 oy fark 800.000 farka çıktı ve İmamoğlu ezici farkla seçildi. Neden pazarlık diyoruz? Çünkü neden sadece İBB Başkanlık seçimleri yenilendi de İBB seçimlerinin tümü ilçe belediyeleri dahil yenilenmedi. Yenilenmiş olsaydı CHP 7-8 tane daha İlçe Belediye Başkanlığını alacak ve İBB Meclisinde çoğunluğu elde edecekti. Bu noktada bir uzlaşma sağlandığı ayan beyan ortada. Sonuçta İmamoğlu başkan oldu ama AKP Belediye Meclisinde çoğunluğa dayanarak Meclisi kilitledi.

Şimdi soru şu; Böyle bir CHP’ye neden oy verilsin? Eğer CHP gerçekten

kendini AKP’ye alternatif olarak görüyorsa girsin kendi gücüyle kazansın. Böyle bir partiyi desteklemek için DEM Parti’nin ve sosyalistlerin aday çıkarmaması ilkesizlik olur. DEM Parti İBB Başkanlığını alamayabilir. Ama Türkiye’nin gerçek demokratik alternatifi olarak kendi gücünü ölçer, gücünü artırır ve var olan rejime karşı devrimci demokratik alternatif olmanın sürecini ilerletir.

DEM Parti seçimlere kendi adayları ile girmezse değil batı metropollerinde,

dokunulmazlıkların kaldırılmasına evet oyu veren, sınır ötesi operasyon görevinin uzatılmasını destekleyen bir partiye sosyalistler, komünistler, devrimci demokratlar, Kürt halkı, Aleviler neden oy versin?

Seçimler üzerine görüş belirtirken TİP’in seçim politikaları konusuna da değinmek gerekiyor. Olay salt Gökhan Zan meselesi değil. Bir dizi farklı yerde de sağ partilerden yeni istifa eden üyelerini aday gösteriyor. Sağ partilere üye olanların sosyalist fikirlerle tanışıp istifa ederek legal sol partilerde görev almalarına kimse karşı olamaz. Ancak bu şöyle olmalı. Bu insanlar aylar öncesi örgütlenmeli, ciddi bir politik eğitimden geçirilmeli, kendi özeleştirilerini vermeli ve yeni mensubu oldukları partinin programında yazan Sosyalizm fikriyatını inanarak neden savduklarını açıklayabilmeli. Ve mesela Gökhan Zan efendi, TSK Afrin’i işgal ettiğinde orada kelle kesen işgalci askerlere moral vermek için neden gittiğini açıklamalı, bu konuda açık özeleştirisini vermelidir. Bunu yapmadıktan sonra programatik hedefi Sosyalizm olan legal sol partiden aday gösterilmesi kılıksız bir popülizmden başka bir olgu değildir.

Bu popülist politikaları tasarlayanlar, TİP’lilerin bir önceki seçimlerde HDP listelerinden nasıl vekil olduklarını ve 2023 Mayıs seçimlerinde sadece ve sadece Emek ve Özgürlük İttifakı sayesinde TİP olarak yüzde yedi barajına takılmadan TİP olarak vekil olabildiklerini hatırlamalıdır. Siyaset yapmak, kendi çıkarları için her tür ilkesizliğe kapı açarak her ne pahasına olursa olsun seçim kazanmak ve vekil çıkarmak demek değildir. Bunun adı politika yapmak değil, kendi çıkarları için sana eylem ve güç birliği adına

kucak açanlara ihanet etmek demektir. Ki bu kucak açma duygusal bir yaklaşım değil son derece politik bir duruştur. Bu ülkenin demokratikleştirilmesi için işçi sınıfının ve ezilenlerin çıkarlarını savunanlar ile çok somut siyasi dayanışma pratiğidir. Bunun kıymetini bilmek ve ona uygun sorumlu duruş sergilemek gerekir. Değilse bir saman alevi gibi yanıp sönen duruma düşersin.

DEM Parti'nin aynı ittifak ortaklarının bu yetmiyormuş gibi bir de DEM Parti'nin batı metropollerinde aday çıkarılmalarını eleştirmek ve CHP'yi destekleme kararı almak, em hafif deyimleriyle ayrı bir siyasi sorumsuzluktur.

İşte tam da bu nedenlerden dolayı komünistler bu seçimlerde DEM Parti'nin seçim stratejisinin destekçisi ve uygulayıcısı olmalıydılar. İlkesizlikler teşhir edilmeli ve "ama" ile başlayan "AKP'ye kazandırma" tezlerine ilkesel olarak itiraz etmek zorundadırlar. Şunu görmemiz gerekiyor. Eğer bugün herkesin çok eleştirdiği MHP destekli AKP rejimi yirmi yılı aşındır iktidarda ise bu CHP ve benzeri statükocu devlet partilerinin yüz yıllık siyasi pratik ve uygulamalarının sonucudur. Onun için bu ülkede devrimci demokratik alternatif güçlendirilmeli ve sadece seçim stratejisi olarak değil gerçek bir iktidar alternatifinin geliştirilmesi gözü ile bakılmalıdır.

Bir noktaya daha değinmeden yazıyı tamamlamayalım. Herşey seçim değildir. Seçimler toplumun her alanında işçi sınıfı ve tüm ezilen halkların bağrında yürütülen devrimci örgütlenme ve mücadelenin aritmetiğidir. Sebebi değil sonucudur. Bu açıdan da bakıldığında işçi sınıfının, yoksul emekçi halkların, Kürt halkının bağımsız öz örgütlenmesini her alanda güçlendirilmesi ve iktidar hedefi stratejisi ile mücadele edilmesi tutulacak ana halkadır. ■

Siyasi Olan İstanbul Değil, Amed Seçimidir

□ **Veysi SARISÖZEN**

Genel seçim başka, yerel seçim başkadır.

Seçimler başka başka olunca da genel seçim taktiği başka, yerel seçim taktiği de başka olacaktır.

CHP sanırsınız ki şu yerel seçimlerde kazanırsa Erdoğan iktidarını devirecek.

Erdoğan iktidarını devirecek olsa (hoş kendi başına deviremez de) bu devrilme işinden bütün muhalifler kazançlı çıkacak. Öyle olunca da genel seçim taktiği buna uygun bir taktik olacak.

Oysa şimdi bir belediye seçimi yapılmakta. İstanbul'u İmamoğlu değil de Kurum, ya da Kurum değil de İmamoğlu kazanacak olsa mesela Erdoğan'a Kürt sorununda çözüm masasını devirdiği için karşı olanlar ne kazanacak? İmamoğlu "çözüm masası" mı kuracak?

Deniyor ki, AKP İstanbul seçimini kazanırsa "daha da güçlenecek"...

Ne kadar güçlenecek? Şu anda ne yapamıyor ki İstanbul'u aldığı zaman yapacak. İstanbul AKP-MHP iktidarı için hiçbir stratejik önem taşıyor. Alsa da almasa da Anayasa'yı çiğniyor. Zam üstüne zam yapıyor. Savaşa devam ediyor. İstanbul kavgası rant kavgasıdır. İşin esası budur.

Ama mesela Diyarbakır, Van, Mardin öyle değil. Bu şehirler rant açısından iktidar için çerez bile sayılmaz. Ama burada kavga büyük. Kelimenin gerçek anlamında iktidar kavgası. İktidar bu şehirleri ele geçirmek için yüzbinlerce askeri bölgeye yığmış, savaş kırk yıldır sürüyor. Silahla kazanamadığı savaşı seçimle kazanmak için yine aynı yola başvuruyor. Onbinlerce askeri, Kurdistan'da seçim bölgelerine sevk ediyor. Sahte seçmenle bu şehirleri zaptetmeye çalışıyor.

CHP'liler DEM Parti'nin İstanbul'da kendi adaylarıyla seçime giriyor olmasını "CHP'ye kaybettirme, AKP'ye kazandırma" olarak görüyor. Şu kafalarına bir türlü oturmuyor: Kürt seçmen Diyarbakır'ı, Van'ı, Mardin'i kazanmak için CHP'den "oy desteği" istemiyor. Kendi özgüleriyle iradelerini sandığa yansıtıyor. Ama iktidar o sandıkta ezici çoğunlukla tecelli eden halk iradesini kayımla hiçe sayıp darbe yaptığı zaman CHP ne yapıyor? Gidiyor Ümit Özdağ'la "gizli kayyım protokolü" imzalıyor.

DEM Parti şimdi adaylarını çekse, İmamoğlu'nu "bağrına taş basarak" desteklese, CHP İstanbul'u yeniden alsın, ne olacak? Sorunun cevabı beş yıl öncesinden bu yana verildi. Hiçbir şey olmayacak. Yani "her şey güzel olmayacak. Türkiye'de faşist dikta rejimi berde-
vam.

Yerel seçimlerin metropollerde anti-faşist karakter kazanmasının biricik yolu, sistem içi muhalefetin DEM Parti'yle, öyle gizli kapaklı değil, pazarlıkla filan da değil, açıkça ve karşılıklı, alıp verme olmadan, iktidara karşı Demokrasi cephesi kurmasıdır.

"Ama oy kaybederiz". CHP'li böyle bahaneler uyduruyor. Sen seçimden beş yıl önce, kamuoyu yoklamalarında oyunun azaldığına bakmadan böyle bir ilkeli anti-faşist cephe kursaydın, beş yıl boyunca bu cephenin ne kadar meşru olduğunu halka anlatabıldın. Ama seçime beş kala gizli kapaklı, kirli pasaklı bir ittifak peşinde koştuğun zaman bu politika ayağına dolanır, "terör örgütünün

uzantısı" ile ittifak çabaların sana sandıkta pahalya malolur. "Terör değil savaş, bölücülük değil hak mücadelesi" diyemedikçe, her zaman bu "suçlama" seni Kürt halkından uzaklaştırır, iktidara yaklaştırrır.

Bu seçimi kaybedeceksiniz. Görülüyor. Ama gelecek seçimi kazanmak istiyorsanız, reçeteniz şudur:

Savaş devam ettiği sürece CHP seçim kazanamaz. Savaşı durdurmanın asıl yolu bu iktidarı devirmekse de CHP bu iktidarı deviremez. Geriye kalan nedir? Abdullah Öcalan'ın İmralı'dan çıkmasıdır. Çıksın, bir hafta sonra savaş sona erecektir. Kürtler "teslim bayrağını" çekmeyecekler, İmralı'dan çıktığı gün dört parçanın elli milyon Kürt ulusu Öcalan'ın etrafında ulusal DEMokratik birliğini kuracaktır. İşte bu birliğin "sivil gücü" dört devletteki egemenleri durduracaktır. Şimdi bölünmüş Kürt halkını kırk yıldır yenemeyenler, birleşik Kürt halkıyla barış yapacaktır.

CHP liderliği, bir zamanlar Erdoğan'ın cesaret ettiğinin yarısını yapsın, "Öcalan'la müzakere" talep etsin, DEM Parti'yle "Öcalan'a özgürlük" yürüyüşüne katılsın, barışın yolu açılsın. Bu yola giren CHP, yolun sonunda da "iktidar hasretini" giderecek ışığı görür.

CHP'ye önerilen ittifak şartı budur.

Bunun dışında "al sana şu ilçenin beşte birini, ver bana oyu" gibi işler Türkiye'nin felakete doğru gittiği şu aşamada komik bile değildir, tiksinti vericidir.

Şu anda Türkiye'nin çok boyutlu krizden çıkışının en mümkün olan yolu İmralı esaretine son vermektir. Eğer işlerin iyice çıkmaza girmesiyle, ülkenin Üçüncü Dünya Savaşı'na yepyeni bir aşamada sürüklenmesiyle ülkenin kanlı iç savaşlara sürüklenmesiyle çözümmesini göze almayacaksak, tezelden yapılacak iş, İmralı kapılarını ardına kadar açmaktır.

Bunu yapabilmek için ne anayasada, ne yasalarda, ne yönetmeliklerde tek bir değişiklik bile gerekmiyor. Bunu yapabilmek için, partilerin birbirlerinin gırtlığına sarıldığı seçim üstüne seçimler yapmak da gerekmiyor. AİHM'nin "umut hakkı" ilkesi temelinde, artık az sonra 25 yıllık esareti tamamlayacak olan her hükümlü gibi Öcalan'ın özgürlük hakkı vardır.

CHP'liler şunu düşünmeli: Can Atalay'ın, Selahattin Demirtaş'ın, Osman Kavala'nın, bu arada 7 yıllık tutukluluk sınırını doldurmuş Sabahat Tuncel'in, Gültan Kışanak'ın serbest bırakılmamasının en önemli nedeni, AİHM ve AYM'nin Öcalan'ın özgürlüğünü sağlayacak kararlarının önünü açmaktır. Kapı bu sayılanlara açıldığı zaman, iktidar Öcalan'la ilgili AİHM kararlarına da uymak zorunda kalacağını bildiği için imzaladığı uluslararası anlaşmaları ve kendi anayasasını çiğniyor.

Olacak şey değil ama, diyelim ki ben İstanbul Büyükşehir Belediye Eşbaşkanı aday olsaydım ve CHP seçime iki gün kala en yetkili organını toplayıp, "Öcalan'ın üstündeki tecrit kalkmalı ve umut hakkı gereği serbest bırakılmalı" kararını alsaydı, derhal CHP'li aday lehine seçimden çekilirdim. Neden? Çünkü ben çekilmesem milyonluk Kürt seçmeni beni ezer geçer, gereğini yerine getirirdi.

DEM Partili vekiller "Özgürlük Yürüyüşü" ile seçimler öncesinde tüm muhaliflere ve hatta iktidara hangi temelde "uzlaş" sağlanacağını açık seçik göstermiş bulunuyorlar. ■

Emekli Örgütleri ve Sol

□ Salih Yiğit

Bir konuyu tartışırken az da olsa birkaç asgari konuda anlaşmak gerektiğini düşünüyorum. Konu başlığı emekliler ve en geniş anlamda 'SOL' olduğu için Marx'tan esinlenen bir yaklaşımda ortak olduğumuzu varsaymak istiyorum. Bu bağlamda acı verecek de olsa birkaç davranışımızın gözden geçirmemizi değerli buluyorum.

Dünya görüşü ne olursa olsun işçi işçidir

İşçi; emek sermaye ilişkisinde emeği yani yaşamını sağlayabilmek için iş gücünden başka bir şeyi olmayan ve bunu satarak geçinen insana ve işçi sınıfı da bu insan kitlelerine denir. Sınıf bilinci ise her hangi bir ideoloji veya politik görüşü değil kitlelerin içinde buldukları emek-sermaye çelişkisinin farkındalığını ifade eder. Yani basit olarak bu çelişki sermayenin az maliyetle çok üretmeye, işçinin de iş gücünü satarak daha çok tüketmeye odaklanmasını ifade eder. Bu nedenle 90'ların başında Doğu Avrupa'nın dağılan sosyalist devletlerinin işçi sınıfları da iş güçlerini satmak için daha elverişli gördükleri ülkelere veya sistemlere yönelmişlerdir. Bu kapitalizme yönelik onların işçi ve işçi sınıfı olarak nitelenmelerini engelleyemez. İşçi sınıfı 'katolik bir cemaat' ve 'sol liderler' de bir 'Vatikan Konseyi' olmadığından, kimse kimseyi 'aforoza' edemez. Yani dünya görüşü ne olursa olsun işçi işçidir ve sınıfının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu bağlamda Türki-

Bir diğer yaygın ve sorunlu yaklaşımımız ise örgüt ve örgütlenmeyle ilgili. Marx örgütlülük ihtiyaçlardan doğar derken Alman idealizmin parlak temsilcisi Hegel'e göre ise örgütlenmenin temeli idealizmdir. Ancak ülkemizde dokuz ve üzeri 'emekli sendikasının' (ki çoğu elhamdülillah sol) varlığı, ne Marx'a göre hangi ihtiyaçtan ne de Hegel'e göre hangi idealden olduğunu ile izah edebilmek mümkün değildir. Kanımca egolar, kişisel çıkarlar vb. yerine Marx'cı hatta Hegel'ci bir yaklaşım bile daha sağlıklı olabilir. Bu nedenle her örgütlenme için 'hangi ihtiyaç?' veya en azından 'hangi ideal?' sorusuna dürüstçe yanıtlar verebilmeliyiz.

ye'deki görece büyük TÜRK İŞ, HAK İŞ, MEMUR SEN, TÜRK KAMU SEN, TÜED vs. gibi işçi ve emekli örgütlerini 'sarı sendika' veya 'iktidar yandaşı' vb. yaftalamak işçilerin sınıf bilincindeki eksikliğini değil kendisini 'sol' diye tanımlayan kesimlerin işçi sınıfı içindeki etkisizliklerini ve çaresizliğini ifade eder.

İşçi sınıfından, sınıf bilincinden, emek-sermaye çelişkisinden daha ileri sistem ile ilgili felsefi, kültürel, teorik, ideolojik ve politik yaklaşımlar beklemek bunun koşulları yaratma mücadelesine paralel mümkün olabilir. Kısacası haftada en az 45 saat çalışan ve sürekli geçim sorunları ile baş başa olan işçinin günlük sorunlardan öteye konuları araştırarak, tartışarak hatta geliştirecek zamanı ve enerjisi kalmamaktadır. Tam da burada emek ve demokrasi güçlerinin küresel çapta mücadelelerini takip etmemiz önem taşımaktadır. Örneğin gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının güçlü birlik

sendikaları haftalık iş saatlerini kısaltılması mücadelesine önem vermektedirler. Almanya'da bu sayede tam maaşla haftada 35 saat mesai talebi gerçekleştirilmiştir. Ana hedef tüm işçiler için tam maaşla 20 saat haftanın gerçekleştirilmesidir. Bu işçi sınıfı için en az ekonomik kazanımlar kadar değerli çağımızın insanlığı için en büyük kazanımı 'DEĞERLENDİREBİLİNİR BOŞ ZAMAN' olacaktır. İşte o zaman tüm işçiler felsefi, kültürel, teorik, ideolojik ve politik tartışmalar için, hatta bunları geliştirecek zamanı ve enerjiyi kendilerinde bulabileceklerdir. Bu giderek işçi sınıfının siyasi bağımsızlığını ve kendi 'Vatikan'larından kurtuluşunu hatta onların da ıslahını beraberinde getirecektir. 'Kapitalist hegemonyanın dünyamızı sarıp sarmaladığı günümüzde, bunun alternatifini yaratmayı düşünenler; ekonomik, demokratik, sosyal, kültürel, politik ve ideolojik alanlarda (yani yaşamın her alanında) yeni bir anlayış, yeni bir alternatif teori ve pratiği geliştirmek

zorundadırlar.' diye yazıp çizenler bunu günümüzde kim tarafından, nasıl ve hangi süreçlerde yapılacağını da düşünmek zorundadırlar. Sorunların çözümüne 'işçi sınıfı adına' değil 'işçi sınıfı ile beraber' şeklinde yaklaşmazsak sonunda 'sol' adına demokrasiden uzaklaşarak totaliter diktatörlüklere evriliriz.

Örgüt ihtiyaçlardan doğar

Bir diğer yaygın ve sorunlu yaklaşımımız ise örgüt ve örgütlenmeyle ilgili. Marx örgütlülük ihtiyaçlardan doğar derken Alman idealizmin parlak temsilcisi Hegel'e göre ise örgütlenmenin temeli idealizmdir. Ancak ülkemizde dokuz ve üzeri 'emekli sendikasının' (ki çoğu elhamdülillah sol) varlığı, ne Marx'a göre hangi ihtiyaçtan ne de Hegel'e göre hangi idealden olduğunu ile izah edebilmek mümkün değildir. Kanımca egolar, kişisel çıkarlar vb. yerine Marx'cı hatta Hegel'ci bir yaklaşım bile daha sağlıklı olabilir. Bu nedenle her örgütlenme için 'hangi ihtiyaç?' veya en azından 'hangi ideal?' sorusuna dürüstçe yanıtlar verebilmeliyiz. İşte tam da burada zorlanıyoruz. Bu alanda takıldığımız konu da örgütlerin alanları ve odaklanmaları ile ilgili diye düşünüyorum. Günümüz Türkiye'sinde sorunlarımız ağırlaşmakla kalmıyor yenileriyle de çeşitleniyor. Sorunları önem sırasına koymak zor olduğu kadar toplumda önem sırası konusunda da doğal olarak farklı kesimlerde haklı olarak farklı görüşler de egemen. Bu sorunlar yumağında elbette hepimizin ortak hayali bir sihirli değnek dokunuşu ile tüm sorunlarımızın bir anda çözülmesi. Yaygın olarak bu sihirli değneğe 'sistem sorununu çözmek'

diyoruz. Elli yılı aşkın bir zamanda 'sol' içinde bizzat izlediğim bu tutum 'sistem sorununu çözelim' diğer sorunlar kendiliğinden çözümler şeklinde süregelmektedir. Halbuki Marx'cı düşünce örgütlülük ihtiyaçtan doğar derken ve ihtiyaca yönelik odaklanmadan bahseder ve bu ancak örgütlenmenin sınırları zorladığı noktalarda kitleler tarafından sistem boyutunun da kaçınılmaz olarak anlaşılacağı ve buraya kitlelerin odaklanacağı görüşündedir.

Emekliler nerede örgütlenmeli?

Bazı arkadaşlarımız emeklilerin örgütlenmesi konusunda kanımca iki yanılıda takılmış durumdadır. **Birincisi**, üretimden kaynaklanan gücü olmayan emeklilerin sendikalaşması ki burada emek sermaye çelişkisi emekliler açısından önemli ölçüde kalmamıştır. Ancak işçi sendikaları kendi işkollarındaki muhataplarından kendi emeklilik dönemleri için önemli talepleri de toplu sözleşme gündeminde ele almalıdır. Bu bağlamda ülkemizde hali hazırda mümkün olmayan emekli olanların kendi işkollarında sendikalarına aktif üyeliklerinin devam hakkının sağlanması hem sendika yönetimlerinin deneyimli işçi kadroları ile güçlendirilmesi hem de emekli haklarının işçi sendikalarının gündeminde kalmasını sağlayacaktır. Bunun haricinde emeklilerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi tamamen sosyal bir konudur muhatap devlet ve SGK örneği sosyal kurumlardır. Bu kurumlarda emeklilerin temsili emekli derneği veya sendikası olmaktan öteye pratikte temsil ettiği emekli kitlesi, emeklilerden aldığı gerçek güçle ilgilidir. Bu nedenle şu anda SGK'da emeklileri öncelikle 1,2 milyon üyeli TÜED temsil etmektedir. Bu durumda sadece adı sendika diye (ki yasallaşma tartışmasız haklarıdır) üye sayıları son derece kısıtlı bir yapının alternatif görülmesi demokratik bir yaklaşım değildir. Bu günümüzdeki yönetim veya herhangi başka bir yönetim içinde de bence böyle ele alınmalıdır. Bunun dışı bir yaklaşım bir 'yandaş düzenden' başka bir 'yandaş düzene' geçmekten öteye gitmez.

Emekli örgütlenmesinde ne öne çıkarılmalı?

Bence **ikinci** büyük yanılı da, 'emekli örgütleri sistem ve demokrasi mücadelesi ile emekli hakları ile mücadelelerini birleştirmeden, sadece sosyal ve ekonomik mücadele yürüterek üyelerinin menfaatlerini koruyup geliştiremezler.' yaklaşımıdır. Emekli örgütlerinin emeklilerin taleplerine odaklanmak yerine

çok geniş bir alanı kapsayan 'demokrasi mücadelesinin' konularına yönelmesi sistem ve demokrasi konusunda taleplerin renkliliği, çeşitliliği nedeni sadece dağılmalara ve bölünmelere neden olmaktadır. Emekli olmak ortak paydasına eklediğimiz her bir yeni konu ne kadar doğru veya ne kadar önemli olursa olsun tek konuya odaklanmamızı engelliyor, dolayısı ile güçlenmemize değil bölünerek zayıflamamıza neden oluyor. Türkiye toplumsal yaşamında var olan tüm sorunların çözümsüzlüğünün temel kaynağı, örgütsüz bir toplum olmamızdan kaynaklanıyor. Var olan örgütlerin ise ihtiyaçtan kaynaklı kuruluş amaçlarına odaklanmak yerine içine düştükleri sorunlar yumağında boğularak dağılmaktadırlar. Bu da örgütsüz olmaya eşdeğerli bir 'örgüt enflasyonuna' yol açmaktadır. Demokrasi ve emek güçleri ülkenin demokratikleşmesi ve karşı karşıya olduğu sorunlara çözüm üretilmesi için kendi konularına odaklanmayı, kendi konularında ortak paydalarda birleşmeyi başarabilmeli ve böylece bu örgütsüz olma durumuna mutlaka çözüm üretmelidirler.

Aksağlılar hareketinin mura-dı ne?

Eylül 2023'ten beri Aksağlılar hareketi ile birlikte yoğunlaştığım emeklilerin örgütlenme konusunda emekli sorunlarına odaklanma ve emeklilik ortak payda-

sında birleşme konusundaki görüşlerim güçlenerek devam etmekte. Emeklilerin birliği konusunda Türkiye Emekliler Derneği TÜED ve Emekliler Türkiye Meclisini ETM en ümit verici, kapsayıcı ve kucaklayıcı yapılanmalar olarak değerlendirdim. Ancak

verici, örnek alınacak yatay ve doğrudan demokrasi anlayışının kendini sınırlayarak bir sendikal örgütlenmeye evirildiği ve kendi deyimi ile emekliler konusuna odaklanmak ve emekli ortak paydasında tüm emeklileri kucaklayacak bir yaklaşım yerine kendisine demokrasinin tüm alanlarında bir misyon edinmesini üzümlere izledim. Bu yol elbette arkadaşların en doğal hakkı ve tercihi. Onlara başarılar dilerken emeklilerin birliği mücadelesinde kucaklayıcı önemli bir perspektifinin kaybolmasının üzüntüsünü belirtmek isterim.

Günümüz Türkiye'sinde emeklilerin % 90,8'i yani 15.440.894'ü örgütsüzdür. Herkesin 'birlikten yana' olmasına karşın iflah olmaz kronik bölünme alışkanlığımız devam etmektedir. 60 emekli kuruluşunun ikisinin bile birleşemediği bir dönemde federasyon, konfederasyon, ortak tüzük önerileri, hele hele birlik örgütlenmesi hayal bile edilemez bir durumdur. Bu durumda emekli hareketinin ortak geleceği konusunda özellikle bu hareketlerde aktif rol alan 'solun' kanımca

Herkesin 'birlikten yana' olmasına karşın iflah olmaz kronik bölünme alışkanlığımız devam etmektedir. 60 emekli kuruluşunun ikisinin bile birleşemediği bir dönemde federasyon, konfederasyon, ortak tüzük önerileri, hele hele birlik örgütlenmesi hayal bile edilemez bir durumdur. Bu durumda emekli hareketinin ortak geleceği konusunda özellikle bu hareketlerde aktif rol alan 'solun' kanımca yapabileceği önemli girişimler bulunmaktadır. Aksi takdirde bölük pörçük yaşamda neticesiz birlik şiarları atmaya devam edecek, bir adım dahi ileri atamayacağımız gibi örgütsüz emekli kitlelerin de güvenini kazanarak onları örgütlenmeye cesaretlendiremeyeceğiz.

yapabileceği önemli girişimler bulunmaktadır. Aksi takdirde bölük pörçük yaşamda neticesiz birlik şiarları atmaya devam edecek, bir adım dahi ileri atamayacağımız gibi örgütsüz emekli kitlelerin de güvenini kazanarak onları örgütlenmeye cesaretlendiremeyeceğiz. Gelin 2024 yılı için kendimize gerçekçi ve uygulanabilir bazı hedefle koyalım:

2024'te yeni emekli örgütleri kurmalıyız

2024 yılında emekliler için artık yeni bir örgüt kurulmasını desteklemeyelim. Var olanlar arasında kendimize en yakın gördüğümüze aktif katılalım.

2024 yılında federasyon, konfederasyon, ortak tüzük vb. önerileri yerine kendimize ve bir birine en yakın görünen en az iki örgütün birleşmesine katkıda bulunarak 60 olan emekli örgüt sayısını an azından 30'a düşürelim. (Daha da düşürmenin önünde tek engelin kendimiz olduğunu da unutmayalım)

2024 yılında her konuda bir birimizle yan yama olalım, haberleşelim, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunalım. Aksağlılar sosyal medya platformu (<https://www.facebook.com/groups/aksaaglilarhareketi>) emekli odaklı her türlü paylaşımına kısıtlamasız olarak tanınmaktadır. Bunu birlikte değerlendirelim.

2024 yılında bu adımları atabilirsek işte belki ancak o zaman ileriye doğru projeler geliştirebiliriz. Böylece içinde bulunduğumuz yerinde sayma durumunun verdiği moral bozukluğunu aşip geleceğe umutla bakmaya başlayabiliriz.

2024 yılında enerjimizi biri birimize karşı harcamak yerine örgütsüz emekli kitlelerine yönelelim. Bu tavrın emekliler arasında da görece bir güven yaratacağından hareketle emeklilerin örgütlülük oranını %20 ve üstüne çıkartmaya katkıda bulunalım.

2024 yılında ister sendika, ister dernek, ister platform olsun hiçbir örgütlenmeyi karşı karşıya getirmeyelim. Hepsinin değerli olduğunu vurgulayalım. Ortak amacımızın; örgütlü emekliler, ÖRGÜTLÜ TOPLUM olduğunu unutmayalım

Şimdiye kadar tüm iyi niyetimizle yaptıklarımızın emeklilerin açıkl sınıarı altında bir yaşama mahkum edilmesini engellemediği bilinciyile; haydi hep beraber içinde bulunduğumuz kısır döngüden birlikte çıkalım, üzerimizdeki ölü toprağını birlikte atalım. Bozburun'dan selam ve sevgiler. ■

Avrupa'da Çiftçiler Neden Ayakta?

□ Metin KAYA

Avrupa Birliği ülkeleri 2007/2008 mali krizler nedeniyle bütçelerini aşırı borçlanmaya karşı korumak amacıyla ortaklaşa aldıkları karar gereği ülkeler kendi GSMH'lerinin ancak %3'ü kadar yeni krediler alarak borçlanabilecekler. Bu karara uymayanlara yaptırımlar uygulanır.

Almanya, GSMH'nin azami % 0,35'i kadar borçlanmayı 2009'da Angela Merkel Hükümeti döneminde de Alman Anayasası'na 109. Madde olarak ekledi. Yani olağan üstü durumlar dışında hükümet normal bütçesinin dışına çıkmayacak ve GSMH'nin ancak % 0,35'i kadar borçlanabilecek.

2022 yılında Almanya'nın GSMH'si 3,88 Trilyon Avroydu. Hesaba göre Almanya ancak 13 Milyar Avro borçlanabilecekti.

Ancak 2022'de hem COVID-19 salgınına dizginlemek ve salgından etkilenen halka az da olsa yardımda bulunabilmek amacıyla hem de Ukrayna-Rusya Federasyonu savaşı nedeniyle Ukrayna'ya yardım edebilmek için Alman Hükümeti, olağan üstü durum ilan edip normal bütçesinin dışında, piyasaya borçlanarak ek bütçe yaratıp yüzlerce milyar Avro tutarında yardım paketleri kararlaştırmıştı. COVID-19'u dizginlemek ve halka dağıtılmak üzere alınan önlemler çerçevesinde kararlaştırılan ek bütçedeki paralar tümüyle harcanmayınca Ukrayna-Rusya Federasyonu arasındaki savaş nedeniyle ABD ve AB ülkeleri tarafından Rusya Federasyonu'na uygulanan ambargolar enerji sektöründe krizlerin yaşanmasına neden oldu. Krizi hafifletmek için COVID-19 için ayrılan ek bütçedeki yaklaşık 60 Milyar Avroluk miktar iklim değişikliğiyle mücadeleye aktarılmak istendi. Alman Anayasa Mahkemesi, 15 Kasım

2023 tarihindeki kararıyla bu işlemin Anayasa'ya aykırı olduğuna hükmetti ve kararı durdurdu. Bu karar ile birlikte bir anda Almanya'nın bütçesinde 60 Milyar Avroluk bir açık oluştu. Bu açığı kapatmak için hükümetin başındakiler, yani Başbakan Olaf Scholz (Almanya Sosyal Demokrat Partisi), Ekonomi Bakanı Robert Habeck (Yeşiller Partisi) ve Maliye Bakanı Christian Lindner (Hür Demokrat Parti) taze para arayışına başladılar. Yaklaşık dört haftalık bir arayıştan sonra çözüm, çiftçileri kurban olarak seçmekte bulundu.

Tarım makinelerinde kullanılan motordaki uygulanan vergi indirimi (yaklaşık 500 Milyon Avro) ve tarım makineleri için uygulanan vergi muafiyeti (yaklaşık 500 Milyon Avro) hükümet tarafından yürürlükten kaldırılmak istendi. Bu planlara karşı çiftçiler kitlesel protesto eylemlerine başladılar. Çiftçilerin eylemlerine tarım alanının dışından da destek

geldi. Hükümet planlarından kısmi olarak geri adım atsa da protesto eylemlerini durduramadı. Şehir merkezlerini, otoyolları traktörleriyle kapatan çiftçiler geçmiş yıllarda olduğu gibi haklarını aramakta ısrarlıydılar.

- Karbondioksit ücretleri 1 Ocak 2024 itibarı ile ton başına 30 Avro'dan 45 Avro'ya çıkarıldı. Daha önce 40 Avro'ya çıkarılacağı planlanmıştı.
- Gıda fiyatlarındaki %7'lik KDV oranı %19'a çıkarıldı.
- Güneş enerjisi ve elektrikli araba üretimi için öngörülen teşvikler düşürüldü veya tamamen iptal edildi.
- 2027 yılına kadar iklim değişikliğiyle mücadele programında 45 Milyar Avro kısıtlama olacak.
- Devlet Demir Yolları'nın onarımı için ayrılan 12,5 Milyar Avroluk bütçe iptal edildi.

Tarımda Kriz

Almanya'nın yüzölçümü 357 588 km² (35 758 800 ha) dır. Bu alanın neredeyse yarısı, yani 16,6 Milyon hektarlık alanı, tarıma ayrılmıştı. Tarıma ayrılan alanın üçte ikisi doğrudan ekilebilir tarım alanı, üçte biri de hayvancılığa ayrılmıştı. Ancak tarıma ayrılan alanların %10'u, inşaat sektörünün devlerinden Zech-Group, sigorta devlerinden Munich Re, kalorifer ve ısınma tesisatları devlerinden Viessmann veya gıda devlerinden ALDI-Group gibi holdinglerin eline geçmiş durumdadır. Yani tarım alanları doğrudan spekülasyon objesi olmuştur ve dolayısı ile AB tarafından verilen sübvansiyonları da bu holdingler alıyorlar. Bu da zaten elde ettikleri kâra ilave bir kârdır.

Tarım işletmelerinin sayısı 1950'lerde 2 Milyon iken bu sayı şimdilerde 254 bin civarındadır. İşletmelerin iflas veya mali zorluklar nedeniyle kapanmasından sonra boşalan alanları ise az sayıdaki tekeller kendi aralarında paylaşıyorlar. 60 yıl önce tarım işletmelerinin sahip oldukları alanlar ortalama 7,5 hektar büyüklüğündeyken bu rakam şu an 64,1 hektar düzeyindedir. 2010 yılında 20 hektarlık alana sahip olana işletmelerin sayısı 138 bin iken 2022'de bu sayı 117 bine gerilemiştir. Tersine bakıldığında ise 500 hektar ve daha fazlasına sahip olan işletmelerin sayısı ise bu zaman zarfında 3600'da 3950'ye yükselmiştir. 100 hektarlık alana sahip olan büyük tarım işletmelerinin sayısı ise 2010'da 5200 iken 2022'de bu sayı 38000'e yükselmiştir. Yani tarım tekellerinin %1,6sı tarım alanlarının %25'ine sahip olmuştur.

Artan kira (icar) bedelleri veya satın alma durumunda metrekaşe başına toprak fiyatlarının fahiş artışı iflaslara sebep olmaktadır. Ayrıca tarımda kullanılan gübre, yem, enerji ve makineler gibi diğer ürünlerin fiyatları da fahiş bir artış gösterdi.

Ayrıca üretici fiyatları ile tüketici fiyatları arasındaki uçurum, çalışanlara ödenen maaşlar orta ve küçük işletmeleri iflasın eşliğine sürüklemektedir.

Almanya özelinde ama Avrupa Birliği genelinde tarım işletmeleri dolayısı ile ya zamanında büyük tekellerin yanında yerlerine almaya ya da iflas bayrağını çekmeye zorlanıyor.

Hal böyleyken Almanya önce devlet demir yollarında çalışan makinistlerin greviyle, daha sonra çiftçilerin ısrarlı protestolarıyla ve yine daha sonra havalanlarındaki güvenlik personelinin ve

yer hizmetleri personelinin uyarı grevleriyle, kamu işletmelerinde çalışanların uyarı grevleriyle en azından birazcık olsun ölü toprağını üzerinden atmışa benziyor. Elbette bu grevler henüz sermayeyi temelden sarsacak veya rejimi değiştirecek devrimci durum değildir ama özellikle Sosyalist Sistemin yokluğundan faydalanan sermaye çevrelerinin fütürsuzca işçi

ve emekçi haklarına saldırılarından sonra ufak da olsa bir hareketlenmedir.

Özellikle de çiftçilerin protesto eylemleri daha sonra Fransa, Hollanda, Belçika, Polonya olmak üzere birçok Avrupa ülkesine yayıldı.

Sonuçta bir direnişin başlangıcıdır diyebiliriz. Nasıl gelişir, nereye evrilir şim-

diden birşey söylemek mümkün değildir. Kesin olan bir şey varsa o da protestolar, grevler sonuna kadar haklıdır ve desteklenmelidir. Önümüzdeki süreçlerde emperyalist devletlerde sınıf savaşımının keskinleşeceğini ön görmek ve gidişatın yönünü etkilemek için örgütlü sınıf mücadelesinin politik yanını güçlendirmek gerektiği bir gerçektir. ■

Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un Mirası:

"Asıl Düşman Kendi Memleketimizdedir!"

1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi sonrası Almanya'da devrimin gerçekleşmesi hem Rusya'da devrimci sürecin geliştirilmesi, hem de devrim dalgasının Batı Avrupa'da başarıya ulaşması açısından çok büyük önem taşıyordu. Almanya'daki Bolşevik hareketin önderleri Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht idi. Lenin, Almanya devriminin gerçekleşmesine önem veriyordu.

Almanya Komünist Partisi'nin (KPD) kurucuları Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht, burjuvazi tarafından bastırılan 9 Kasım 1918 Ayaklanması ve 8 Ocak 1919'da Spartakist Ayaklanması'ndan sonra, dönemin sosyal demokrat yöneticileri tarafından kurulan hain bir tuzak sonucunda 15 Ocak 1919 tarihinde, aynı gece ama ayrı ayrı katledildiler. İkisinin cesetleri de nehre atıldı. Bugün Sosyalistlerin Anıt Mezarlığı, o dönemde şehir dışında yoksulların gömüldüğü küçük bir mezarlık olduğundan, burjuvazi Karl ve Rosa'yı onlarla aynı günlerde katledilen diğer 31 komünist ile beraber gizlice gömmek istedi. Ancak KPD yönetiminin bilgi edinmesi üzerine onbinlerce komünist tüm baskı ve teröre rağmen şehir merkezinden mezarlığa doğru yürüyüşe geçti. O günden itibaren her yılın Ocak ayının ikinci pazar günü düzenlenen ve aynı güzergahı kullanan yürüyüş kolları ile LLL yürüyüşleri komünistler açısından bir gelenek haline geldi. LLL'in bir harfinin Lenin'i temsil etmesi, Rosa ve Karl'ın o dönemde sosyal-demokrasi içerisinde Bolşevik, Leninist bir tutum almaları nedeniyledir. Rosa ve Karl'ın

bütün amaçları, Lenin'in önderliğinde, Rusya'da gerçekleştirilen, 1917 Büyük Ekim Devrimi'ni 1918 Almanya Kasım Devrimi'ne bağlamaktı. Karl Liebknecht, Özgür Alman Sosyalist Cumhuriyeti'ni ilan ettiği halde, devrimin terörle bastırılması onları yıldırmadı. 1919 Ocak ayında Spartakist Ayaklanması, Alman Devrimi

için yeni bir girişimdi. Alman burjuvazisi, reformist sosyal demokratlar eliyle Karl ve Rosa'yı katlederek bunu önlediler.

Karl Liebknecht, sosyal demokratların ulusalcı politikalarına karşı "Asıl düşman kendi memleketimizdedir" söylemi ile kendi burjuva iktidarlarına karşı savaşın sınıfsal bakış açısının temelini oluşturduğunu savunmuştur. Çünkü bugün olduğu gibi o dönemde de sosyal demokratlar ve Bolşevik olmayan sözde "komünistler" savaşlarda kendi ülkelerinin iktidarlarına, yani burjuvazilerine sahip çıkıyor, destekliyorlardı.

Karl ve Rosa'nın katledilmelerinden sonra Ernst Thaelmann'ın Genel Sekreterliğinde milyonları kucaklayan bir parti haline gelen KPD, Hitler faşizmi döneminde büyük bir darbe daha yedi. Yine sosyal demokratların gazabına uğrayan komünistler bu mücadelede Genel Sekreterleri Ernst Thaelmann'ı faşizmin zindanlarında kaybettiler. 1945'te faşizmin yenilgisinden sonra tekrar legalleşen KPD, 1949 yılında Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin kuruluşunda ülkenin yönetiminde bulundu. 1956 yılında o zamanki Batı yani Federal Almanya'da yasaklanan KPD üzerindeki yasak halen sürmektedir. Alman komünistleri illegal mücadele ederken 1967 yılında Federal Almanya'da DKP'yi kurarak bugüne dek süren mücadelelerine legal bir örgüt yaratmışlardır.

Politika'dan Yorum

Fotoğraf: Aage Christensen

Erzincan ve Siyanür ile Sınavımız

□ Havva AĞRAL

Geçtiğimiz haftalarda, çok büyük çaplı acılardan geçtik. 50 milyon metreküp liç edilmiş SIYANÜRLÜ toprağın, dokuz maden çalışanının üzerine yıkıldığını, tüm ülke olarak izlemek zorunda kaldık. Erzincan'ın daha önce ciddi bir deprem yaşamış olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmeyen yabancı ortaklı **Anagold Maden** şirketi, zehir havuzu ve üzerine siyanür püskürtülen liç ile o ilçede çok ciddi bir tehlike yaratmıştır. Tıpkı **Ali Özenç Çağlar**'ın, **Siyanürlü Topraklar** romanının içeriğindeki gibi. Ülkemiz tam da fay hatlarının üzerinde, risklerin hiçbir zaman az olmadığı, dolayısıyla çok dikkatli olunması gereken bir yaşam alanı iken, böylesi pervasız, vahşi madencilik, Erzincan İliç de yaşanmış olanın sadece bir fragman olduğunu düşündürüyor. Bugüne kadar dinlediğimiz teknik konuları karşılayan yeni bulguların ihtimalini de, İliç de hemen her gün duymaya başladık. Siyanür, siyanik asit, ağır metaller ve sonuçları üzerine her gün kaygıyla bir şeyler öğreniyoruz. Özellikle ÇMO nun son açıklamaları, canlı yaşam formlarının boğularak ölmesi, liçin üzerindeki siyanürün asitle bileşiği sonucu açığa çıkacak zehrin, yine bu ihtimali güçlendiren etmenlerin olduğunu ifade etmesi gibi. Sistem kendi açığını kapatmak için şimdilerde ölçümler ve temkinli çalışma ile biraz kendine çeki düzen verecektir. Ancak aynı yerde 2022 yılında zaten bir sızıntı ve hayvan ölümlerinin gözlemlenmiş olduğunu da ayrıca belirtmek gerekiyor. Ülkenin pek çok noktasında madencilik devam ettiğine göre riskler her zaman vardır. Ne kadar temkinli olunsada riskler bazen hesap edilemez.

Bergama, Kozak yaylası, Tırmanlar, civar köyler, Çanakkale'ye değin uza-

nan bir hikâyeler örtüntüsü ile Çağlar'ın **Siyanürlü Topraklar**'ı ne anlatıyor? Bir kolu Amerika ve bir kolu dünyada pek çok noktada yer alana yayılmış olan bu yabancı şirketler neredeyse ülkenin havasını, suyunu, toprağını siyanürlü ağır zehirli metallerle yaşanmaz hale getirmiştir. Bergama, Ovacık bölge halkının, Greenpeace ve yurt içinden kopan tüm direnişleri, aynı zamanda doğanın kirlenme sonucunda nelere mal olacağını derinlemesine işlemiştir Yazar **Ali Özenç Çağlar**. “Sadece bir olay ve istatistik rakamların ötesine geçmenin ve empati kurmanın yolu, o rakamların birer değeri olduğunu göstermektir” diyerek böyle bir romanı kaleme almıştır. Ölüm, kayan hayatlar, zarar gören tarlalar, zarar gören diğer canlılar, bunların değerini anlamının yolu; bütün bu içeriklere daha yakınsak bakış ile mümkün olabilir çünkü. İnsanların yaşadıklarını yakından görebilmenin en iyi yolu, onların da bir hikâyesi, duyguları, bize benzeyen halleri korkuları olduğu fark ettirmekle mümkün olacaktır. Yakın tarihin tanık olduğu bir direniş vardı. Ve o direnişte köylüler, devrimciler, hukukçular, mühendisler, karşısında duranlar yani çoğu isimsiz kahramanlardı. Simgeselleşmiş karakterlerin dışında o isimsiz kahramanlara birer ad ve hikâye vermek, yaşanan doğa katlini daha bir içsel bakışla göstermektedir. Uğur Cizreli, postacı Yusuf, Kara Latif, Katrin, Kartal, Seyit, onun kanser hastası ve sonra enkaz altında ölen eşi, çocuklar ve kaybolan yığınla canlılık bu romanın içinden karşımıza çıkacak insan ve doğa hikâyesini daha canlı kılacaktır. Sıcak aile ortamı, umutlar, yarınlar, gündelik rızkının peşinde koşan insan manzaraları. Tıpkı bu gün Erzincan'da toprak altında kalanları aileleri gibi. Çağlar bize bu gerçeği birkaç yıl önce tüm gerçekliği ile anlatmış bu Eserde.

Roman için aynı zamanda bir Dionysos tragedyası da diyebiliriz. Çünkü doğanın kayıtsızlığı ve amansızlığı tam da Dionysos'un tanımlarından biridir. Doğa üzerindeki yaşama ve kendisine ne yapıldığına dair kayıtsızdır. Üzerine ya da bağrında yaşayanın kim olduğuna da bakmaz. Masumiyeti, değeri, suçluyu görmez. Doğanın üzerindeki insan için anlamlı olan her şey doğanın umurunda olmayacaktır. Tüm insanlık yok olsa dahi, bunu bilmeyecektir. Tarihi Lizbon depreminin Kırmızı Fener sokağında kimlerin yaşadığını bilmediği gibi, Aybegül ve Kırmızı Hüseyin'in oğlunun masumiyeti, daha ömrünün baharında oluşu da, Aybegül'ün duyduğu aşka doğaya yabancıdır. Doğanın kendi yasaları vardır.

Olaylara başından başlarsak, maden için sadece söylentilerin ve kısmen aktif olanların bulunduğu ve roman kişilerinin hayatlarını az çok tanıdığımız bir girizgâh vardır. Sonrasında Yeşil barış örgütünün (**Greenpeace**) çabasına bir parça tanıklık ederiz. Katrin'i tanırız bu arada. Babası maden ocağının yönetiminde yer alan bir iş insanıdır. Ömer Bey ülkenin pek çok madenleri konusunu kendi masasına yatırmış nerde ne var görmeye çalışıyordu. Amerikan şirketlerinin milyonlarca dolar yatırdığı yetmezmiş gibi; daha ülkede başka yerlere de göz dikmişlerdir. Lâpseki, Ağrı Dağı, Çamurlu, Gökmusa Köyü, Demirtepe vs sürekli sondajları ülke topraklarını taramaktadırlar. Meksika bu konuda yerli şirket uzantısına sürekli baskı yapıyor. ABD Şirketleri, Kanada Normandy Poseidon, Avusturalya, ve belki tüm egemen dünyanın gözü bu toprakların değerlerindedir.

Milyonlarca metrekare orman talan eden hâkim güçlerin zengin şirketleri. Cayman adalarından gelen şirket, Fronteer Euraisa, Ariana: ABD'li Türkiye'de 6,3 milyon dolarlık altın rezervi. Odysey, Tavşanlı. Stratex ABD'li şirket Uşak ve Kütahya. Ve Galata madenciliğinin büyük hissedarları İngiliz şirketleri. Bizim anlam ve sevgi yüklediğimiz ne varsa onlar için sadece dolarlar ve kendi refahına harcanacak birer materyalden öteye gitmeyecektir.

Süreç böyle ilerlerken, topraktan çıkarılan altının yerine, ağır metaller ve siyanür konmaktadır. Bu arada tarihsel doku da bir daha geri gelmemek üzere siliniyordu. Bir ülkenin hem zenginliklerini alıyorlar hem de belleğini yok

ediyorlardı. Ege havzası bir spatülle kazınır gibi yüzünü, geçmişini silen kirliliğe bir şey yapamıyordu. Sistemin, adaletin terazisinin ibresinin zenginden yana oluşu, bu anlamda satın alınmış kurumsallıkların ifşası elzemdir. Dünyanın en eski mesleği insanın kendini satışıdır. Alçaklığın tarihi bu satışlarla örülmüştür. Gerçeği örten ÇED raporları, kamuoyunu yanıltan makaleler, yetkili ağızların yetkisiz ve liyakatten uzak kalışları hak arayışların bir güvenlik sorunu olduğu algısı, yanılmasını ısrarla göstermek vs. Milyonlarca metrekaşe ormanın göz göre göre kesilip biçilmesi değil, buna direnç göstermek bir güvenlik suçu gibi. Sistemler hep tersinden gösteren yapılarıdır. Siyasi iktidarlar kendi varlığını parasal bir görselekte sunmanın yolunu böyle görüyor. Göz boyamak için devasa işler göstermek onlar açısından elzem olmaktadır. İnsana doğaya yatırım uzun vadeli bir iş olduğundan pek milyonlar getireceği de benzemez. Bu anlamda yeter artık diyenler ile bana ne diyenlerin bir arada kaynadığı bu hayatın içinde hangi taraftan olduğumuz kendi insanlık ve donanımımızla alakalıdır. İnsanlığın evriminde bana ne diyenlerin daha yaygın olduğu görüntüsü hâkimse de, romanda da gördüğümüz gibi dünyayı ayakta tutan şeyin iyilik ve çaba olduğunu, hep direnen insanların illa ki olacağını bilmeliyiz. Bütün egemenler üstümüze gelse de gerçek adaletin sözcüsü olmak zorundayız.

İnsanları aydınlatmanın büyük oranda zorluğu ayrıca işlenmiştir. İktidarlar ile zenginliğin işbirliği vatandaşın çaresizce ölüme gidişlerini yavaş yavaş görmüş oluyoruz. İnsanlık ve doğa değerinin bilinmediği yerde, kendi amansız yazgısını ortaya döküyor ki bu kaçınılmaz olanla yüzleşmek demek oluyor. Peki, yüzleşmek zorunda olunan ve kaçınılmaz olan nedir dersek; yoğun karbona maruz kalmak, fosil yakıtların kirlettiği atmosfer demek. Endüstriyel işlemler sırasında açığa çıkan metaller; Kurşun, kadmiyum, nikel, civa metaller, asbest. İnsanlığı hem metabolik hem de ruh olarak çürüten bir şey var. Hem ideolojik hem ideolojiler üstü bir şey vardı. İnsanlığı çürüten, ruhunu küntleştiren, duyarsız insanı inşa eden bir şey. Politik ve bir o kadar politik bir şey. Ağır metaller sadece ağır metal değil bir ülke gaspının elementleriydi. Tüm canlılığın yok olmasının manifestosunu bu metallerle yazdılar. Ardından gelenler felaket zinciri. Yazarımız **Ali Özenç Çağlar** olabilirlikler üzerinden bir

Geçtiğimiz haftalarda, çok büyük çaplı acılardan geçtik. 50 milyon metrekiüp liç edilmiş SİYANÜRLÜ toprağın, dokuz maden çalışanının üzerine yıkıldığını, tüm ülke olarak izlemek zorunda kaldık. Erzincan'ın daha önce ciddi bir deprem yaşamış olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmayan yabancı ortaklı Anagold Maden şirketi, zehir havuzu ve üzerine siyanür püskürtülen liç ile o ilçede çok ciddi bir tehlike yaratmıştır. Tıpkı Ali Özenç Çağlar'ın, Siyanürlü Topraklar romanının içeriğindeki gibi.

deprem kurgusu ile bu zincirleme reaksiyonu adım adım anlatıyordu. Bu Ağır metallerin nelere yol açtığına bakarsak; Baş ağrısından akciğer ödemine, kanserden kalp veya nörolojik hasarlara kadar insanlığa yapmadığını bırakmıyor. Önce deprem, ardından dinmeyen yağmurlar, onun ardından asit yağmurları sonrası ortalığı kaplayan bir zehir sisi. Ve onun ardından genelde kırsal kesimin deyimiyile; ölet gelmiş bir ege havzası. Arılardan insanlara koyun, keçi, inek, kuş, bitki örtüsü her şeyin yavaş yavaş öldüğü bir yok oluş manzarası. Deprem ve enkazlar yoksulluğun açığa çıktığı ilk anlardı. Zaman içinde tamir görmemiş, görememiş evlerin dolayısıyla fakirliğin ezdiği insan manzaraları. Sonra onca duyarsızlığın sonucunu evlerden hemen her gün cenazelerin çıktığı acının günlerin ağırlığı. Ve belki en acısı; gencecik Aybegül ve İsmail'in ölümleri. Buranın insanı acılar karşısında çoğu zaman kalender ve kendi toprağına benzeyen bir sabrın insanı. Ancak bazen sabır taşı çatlar.

Ülkemiz madenler, fay hatları ve deprem, siyanür gibi konularda oldukça başarısız sınavlar veriyor. Özellikle konuların teknik ve mühendislik oluşundan, gündelik dile oturmayan dolayısıyla gündelik yaşama degecek yakınlığı kuramaması gibi sebepleri de düşünmek gerekiyor.

Roman için; Andre Gide'nin Pastoral senfonisi gibi aşk ve doğa güzellikleri de yapılmış. Bu haliyle, natürel, doğa ve

insanın bütünleştiği dolayısıyla yaşadığı topografyanın her halini almış insanı anlatmaktadır diyebiliriz. Ancak öte taraftan apokaliptik bir geri gidiş, doğa açısından ters lineer bir kaybolma hikâyesine eviriliyor. Kırılma anı, fay hatlarının da kırıldığı deprem felaketine denk düşüyor. Ondan sonra o pastoral senfoninin üzerine bir fourtna bestesi okunuyor. Gittikçe şiddetini arttıran bir yok oluş evresini, an be an okuyoruz. Karanlık bulutların ve asit yağmurlarının ölüm yağdırışını ve yine ardından doğanın kendi huzurlu uykusuna, coşkun güneşine teslim olan doğaüstü canlılığa doğru bir gelgit söz konusu olduğunu görmüş oluyoruz. Benim açımdan romanda en can alıcı nokta; Alzheimer hastası Bekir ustanın enkaz altındaki eşinin gelmesini istediği andı. Okuyanın tüylerini diken diken edebilir. Romanda halkımızın insanın fedakâr, cefakâr ve bir o kadar tevazulu hallerini okuyoruz. Kara Latif'in kendini var etme çabasını, Uğur Cizreli'nin hiç vazgeçme-yişi. İnsanların, okurların bu romandan alabileceği şeyler; kendi apokaliptik sonunun varyasyonlarından bir çeşitleme ile karşılaşması ve yüzleşmesi diyebiliriz. Böyle bir yüzleşmenin sonunda doğa ile ilişkisinde belki daha dikkatli olabilir. Maddiyatın doğa karşısındaki hiçliğini, değerlerin alt üst olabileceği, bir felaket sonrası tıpkı 6 Şubat depreminde olduğu gibi insanın, en azından bir müddet kendi kaderiyle baş başa kaldığı gerçeğini bir kere daha görmek olacaktır. Yığınla gündelik hırsların ötesinde, doğa konuşunca insanlık su kadar hayati bir şeyin değerini anlayacaktır. İnsan ilişkilerindeki çürüme, felaket anında bağnazlıkların, gözü açıkların kim olduğu da açığa çıkacaktır. Nitekim romanda yoksul insana suyu bile fahiş fiyatlarla satmaya çalışanları görüyoruz. Doğa bir katalizör gibi kimin ne olduğunu açığa çıkarıp geri çekilmiştir. Doğa kendisine tohum verilirse ekin verecek olan cömert bir ev sahibi iken ihaneti de aynen yansıtacak dürtüst bir varlıktır. Bu romanı okuyan insanların kendi yaşamından donanımından mücadelesinden parçalar bulacağını, hayatı yansılayan insanın küçük hesaplarının hiçbir işe yaramayacağını, buna rağmen yine de kendi tıynetinden geri adım atmayanların oluşunu da hayretler içinde okuyacaksınız. İyilikle kötülüğün sonsuz mücadelesinde insanlık kayıptadır. Ancak umut saklımızdadır. Ölümlemlerin sadece birer nesnel varlık oluşundan ötesini duymak isteyen, bilmek, anlamak isteyenler için bu romanı öneririm. ■

Politika Gazetesi'ni bulabileceğiniz adresler

Siz de il ve ilçelerinizde uygun gördüğünüz Kitabevi ve Gazete Bayileri ile ilişki kurarak onların isim, adres ve telefon numaralarını Gazete Merkezimize iletebilirsiniz.

İSTANBUL

Anadolu Yakası:

Kadıköy: *Mephisto Kitabevi:* Asım Gündüz Cad. No:23
Üç Deniz Kitabevi: Pavlonya Sok. No:10 Kadıköy
Kadıköy: *Yaykoop:* Caferağa Mh. Tellalzade Sk. No:30
Avrupa Yakası:

Beyoğlu: *Mephisto Kitabevi:* Kuloğlu Mh. İstiklal Cad. No:125

Beşiktaş: *Mephisto Kitabevi:* Sinanpaşa Mh. Köyiçi Myd. 15

Beyoğlu: *Semerkant Kitabevi:* Süslü Saksı Sk. No:5 Tarlabası

Osmanbey: *Beyaz Adam Kitabevi:* Halaskargazi Cd. 17/A

Mecidiyeköy: *Karaduman Gazete Bayii:*

Eyüp: *Özgür Büfe:* Karadolap Mah.

Veysel Karani Cd. No: 16/A

Sefaköy: *Boran Kırtasiye:* Halkalı Cd. Kocabıyık Sk. No:3/A.

ANKARA

Kızılay: *Doruk Kitabevi:* M.paşa Cd. 28/A

Kızılay: *Tayfa KitapKafe:* Meşrutiyet Mah.

Selanik Cd. 82/32

Kızılay: *Turhan Kitabevi:* Yüksel Cd. No: 8

İZMİR

Alsancak: *Yakın Kitabevi:* Kıbrıs Şehitleri Cd.

No:104/A

Buca: *Emek Kitabevi:* Vali Rahmi Bey,

Uğur Mumcu Cd. No:2,

ANTALYA

Merkez: *Kitapkurdu Sahaf:* Elmalı Mh. 25.

Sk. No:5/A M.paşa

TRABZON

Merkez: *RA Kitabevi:* Uzun Sk. Saray

Çarşısı No:60 Trabzon

RİZE

Findıklı: *Arkadaş Kitap-Kırtasiye:* Cumhuriyet Cd. N: 50/B

MARDİN

Kızıltepe: *Aldemir Basım Dağıtım:* Orduevi

Karşısı No:6 D:6

DIYARBAKIR

Yenişehir: *Vilaf Kitabevi:* Koop. Mh. Akkoyunlu 4 Sk.

Mekan Apt No:11/B

Yenişehir: *Özde Büfe:* Ofis Ekinçiler Cad.

Devran Apt Altı

EDİRNE

Merkez: *Bellek Kitabevi:* Sabuni Mh. M.

Günel İş Mrk.D:Z-08, Balıkpazarı

ESKİŞEHİR

Odunpazarı: *İnsancıl Kitabevi:* İstiklal Mh.

Yeşiltepe Sk. 24/A,

HATAY

Merkez: *Yeni Dünya Tanıtım:* Cumhuriyet Mh. Gündüz Cd.

Kentarma Sk./Antakya

BANDIRMA

Ozan Sanat Evi, İhsaniye Mh. İstiklal Cd. 44. Sk.

No:51/B

Serüven Kitabevi, Günaydın Mh. Eski İtfaiye Cd.

AYDIN

Didim: *Emek Büfe:* Mavi Şehir Belediye

Halk Pazarı, Didim

MALATYA

Merkez: *Fidan Kitabevi:* Kişilı Cami, No:1

SAMSUN

İlkadım: *Penguen Kitabevi:* Çiftlik Mh.

Ümraniye Sk. No:27/A

ŞIRNAK

Merkez: *Kelepir Kitabevi:* Sökmenler Plaza,

Zemin Kat, No:4

KARAMAN

Merkez: *Danış Kitabevi:* Külhan Mah.

2.İstasyon Cad No:5

KIRŞEHİR

Merkez: *Gül Kitabevi:* Ahi Evren Mh. 735. Sk. No: 10

MANİSA

Akhisar: *Kültür Kitabevi:* Tahir Ün Cad. No:150 / A

Politika

SAVAŞSIZ VE SÖMÜRÜSÜZ BİR DÜNYA İÇİN

On beş günlük süreli yayın

İmtiyaz Sahibi : MUSTAFA SUPHİ VAKFI Adına
S. Kemal Atakan

Sorumlu Yazışleri Müdürü : Armağan Barışgöl

Yönetim Yeri : İbrahim Ağa Cami Sk. No:11/1 Kadıköy-İst.
Telefon : 0216 428 10 21 Telefax : 0216 428 10 22
E-posta : bilgi@politikagazetesi.org
Web adresi : www.politikagazetesi.org
Avrupa Tems. : Kemal Çelik Tel: +49 172 53 17 333
Basıldığı yer : Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Tayakadın Köyü/Arnavutköy- İstanbul
Telefon: 0212 682 61 62

Gazetemizde yayınlanan makale ve yazıların hukuki sorumluluğu yazarına aittir.

Yıllık Abone Bağı : 75 - TL
Yıllık Abone Bağı : 50,- EUR / - USD
BANKA HESAP NUMARALARIMIZ
Hesap sahibi : Mustafa Suphi Vakfı
Banka : Türkiye İş Bankası, Tepe Nautulius
AVM Şubesi - İstanbul / Kadıköy
SWIFT : ISBKTRIS
TRL IBAN : TR35 0006 4000 0011 2090 2226 00
EUR IBAN : TR56 0006 4000 0021 2090 1268 66
USD IBAN : TR46 0006 4000 0021 2090 1268 52

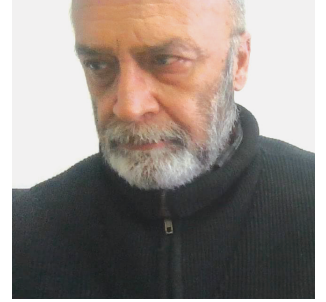

Kurucu Sahibi ve İlk Sorumlu Müdürü: K. Tayfun Benol
(10.10.2015'de Ankara Katliamı'nda Kaybettik)

Önemli not: İşsiz, emekli, engelli, öğrenci ve devrimci siyasi tutsaklara ücretsiz abonelik

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 15 Şubat 2024 Tarihli Açıklaması:

Yaşar Özkan (Mustafa) Yoldaşı Kaybettik

Yöre Komitesi üyeliği ve sekreterliği görevlerinde bulunan Yaşar yoldaş aynı zamanda Fransa Türkiyeli İşçiler Birliği-FTİB'de yöneticilik yaptı.

90'lı yılların başında Sovyetler Birliği'nde gelişen karşı-devrim sonrasında komünist olarak faaliyetlerini sürdürdü. 90'lı yılların ortasından itibaren TKP kadrolarının tartışma süreçlerine aktif katıldı ve ideolojik, politik, örgütsel olarak partinin likidasyon sonrasında yeniden örgütlenmesinde görev aldı. TKP Merkez Organı ATILIM'ın yeniden yayını savundu ve aktif katkıda bulundu.

BDP, HDP, Yeşil Sol Parti, HEDEP ve DEM Parti süreçlerine katılan Yaşar

yoldaş Kürt ulusal sorununun çözümünü için yürütülen mücadelenin ulusal mücadele sınırlarını aştığını ve sınıf mücadelesinin bir bileşeni olduğunu, demokrasi için mücadele ile sosyalizm için mücadelenin biri birine sıkı sıkıya bağlı olduğunu savundu. İnsanlığın kurtuluşunun işçi sınıfının kurtuluşuna ve öncülüğünde yürütülen sınıf mücadelesi ile sıkı bağının yılmaz savaşı olan Yaşar yoldaş, geldiği THKP-C geleneği ile yer aldığı TKP geleneğinin birlikte mücadelesi içinde sürekli bir çalışma içinde bulundu ve somut adımlar attı. TKP Program Taslağında tüm ayrışmaların başladığı TKP'nin günümüzdeki devrimci süreçte bir Devrim Cephesi bünyesinde

tekrar bir araya gelmesi gerektiğini savunan ve Kürt Özgürlük Hareketi'nin de bu Devrim Cephesi'nin ayrılmaz bir bileşeni olduğu yönündeki görüşlerin geliştirilmesinde Yaşar yoldaşın katkı ve çabaları vardır. Yaşar yoldaş THKP-C sürecinde savunduğu "Ortadoğu Devrimci Çemberi" düşüncesini günümüzde Kürt ve Türk halklarının Birleşik Devrimci Mücadelesi ile güncellendiğini kolektif politik önderlik görevinde TKP'nin öncülük rolünün yaşama geçirilmesinin ve federatif cumhuriyetlerin Ortadoğu Birleşik Demokratik Cumhuriyeti'nin hedeflenmesi gerektiğini savunmuştur.

12 Eylül faşist rejimi tarafından TC vatandaşlığından çıkarılan ve uzun yıllar ülkeye dönemeyen Yaşar yoldaş 14 Şubat'ı 15 Şubat'a bağlayan gece yaşadığı Fransa'da sağlık nedenleriyle yaşamını yitirdi. Yaşar yoldaşın anısını ve mücadelesini yaşatmak, uğrunda mücadele ettiği değerlerin yaşam bulması için yürütülen sınıf mücadelesinin yükseltilmesi ve utkuya ulaşması ile mümkün olacaktır.

Yaşar yoldaşın başta ailesi olmak üzere tüm yoldaşlarının, arkadaşlarının ve dostlarının başı sağ olsun.

Anısı ve mücadelesine saygıyla... ■

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
15 Şubat 2024

(www.turkiyekomunistpartisi.org sitesinden alınmıştır)

12 Mart 1971 sonrası ortaöğrenim öğrencisiyken lise yıllarında devrimci mücadele ile tanışan, İstanbul Demokratik Ortaöğrenim Derneği-İDOD kurucularından ve aktif militanlarından Yaşar yoldaş 70'li yıllarda sınıf mücadelesinin yükseldiği dönemde THKP-C/MLSPB ve ardından THKP-C Savaşçıları saflarında yer aldı. 12 Eylül 1980 öncesi Sıkıyönetim döneminde kısa süreli tutsaklıklar yaşadı. 12 Eylül 1980 faşist askersel darbesi sonrasında tekrar aranmaya başlanan ve yurt dışına çıkmak zorunda kalan Yaşar yoldaş önce Yunanistan, ardından ise Fransa'da politik göçmen olarak yaşadı. Fransa'da partimiz ile daha yakından tanışan yoldaş 80'li yılların ortasında partili oldu. Fransa'da

